

Isa-Lotta Ollonen ja Sanni Siirtola

LAPSEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN UUSPERHEESSÄ

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomikoulutus

2025

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (AMK)
Tekijät	Isa-Lotta Ollonen ja Sanni Siirtola
Työn nimi	Lapsen hyvinvoinnin tukeminen uusperheessä
Toimeksiantaja	Mikkelin kaupungin varhaiskasvatus
Vuosi	2025
Sivut	42 sivua, liitteitä 5 sivua
Työn ohjaaja	Lea Saari-Kääriäinen

TIIVISTELMÄ

Uusperheet ovat kasvava perhemuoto Suomessa, johon siirtyminen tuo paljon muutoksia elämään etenkin lapsen näkökulmasta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mitkä tekijät tukevat lapsen hyvinvointia uusperheessä ja mitkä asiat lapsen kasvuympäristössä vaikuttavat myönteisesti lapsen hyvinvointiin. Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia kuvaileva kirjallisuuskatsaus lapsen hyvinvointia tukevista tekijöistä uusperheessä sekä lapsen kasvuympäristössä.

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, jonka aineistoa analysoitiin sisällönanalyysin ja teemoittelun keinoin. Opinnäytetyön aineisto koostui pro gradu-tasoisista tai vertaisarvioituista tutkimuksista ja tutkimusartikkeleista. Teemoittelusta muodostui alateemoja ja niitä kattavat tärkeimmät pääteemat, jotka avattiin kysymyskohtaisesti opinnäytetyössä.

Lapsen hyvinvointiin uusperheessä myönteisesti vaikuttavat erityisesti läheisten ihmissuhteiden laatu, perhedynamiikka ja perheen sisäinen vuorovaikutus. Tärkeäksi nousevat myös emotionaalinen tuki vanhemmilta ja vanhemmuustaidot. Myös sisarusuhteet sekä suhde isovanhempiin ja muuhun tukiverkostoon ovat lapsen hyvinvointia tukevia tekijöitä. Kasvuympäristössä näiden lisäksi hyvinvointia edistävät lapsen osallisuus ja toimijuus omassa arjessaan sekä kodin turvallinen ja johdonmukainen ilmapiiri.

Uusperheen mukanaan tuomista muutoksista ja mahdollisista haasteista huolimatta, perheen ihmissuhteet voivat toimia merkittävänä suojaavana tekijänä lapselle. Tärkeään rooliin nousee lapsen suhde omiin vanhempiinsa. Laadukas lapsi-vanhempi-suhde edistää lapsen sopeutumista uuteen perhemuotoon ja vanhempipuoleen. Lisäksi on tärkeää muistaa tukea lapsen suhdetta etävanhempaan ja pyrkiä välttämään uskollisuusristiriitojen syntymistä.

Tutkimuksia uusperheistä etenkin pienen lapsen hyvinvoinnin näkökulmasta tarvitaan lisää. Lisäksi mielestämme olisi tärkeää tutkia sitä, kuinka varhaiskasvatusikäinen lapsi käsittää oman perheensä uusperheen muodostumisen jälkeen ja kuinka varhaiskasvatuksen ja perheen välisessä kasvatuskumppanuudessa huomioidaan uusperheen erityispiirteet.

Asiasanat: uusperhe, lapsi, hyvinvointi, kasvuympäristö

Degree title	Bachelor of Social Services
Authors	Isa-Lotta Ollonen ja Sanni Siirtola
Thesis title	Supporting a child's well-being in a blended family
Commissioned by	Mikkelin kaupungin varhaiskasvatus
Time	2025
Pages	42 pages, 5 pages of appendices
Supervisor	Lea Saari-Kääriäinen

ABSTRACT

Number of stepfamilies is increasing in Finland, and transitioning into one brings many changes, especially from the child's perspective. The aim of this thesis was to examine which factors support a child's well-being in a blended family and which aspects of the growth environment have a positive impact on the child's well-being.

This thesis was conducted as a descriptive literature review. The data was analyzed using content analysis and thematic analysis. Subthemes and overarching main themes were identified and presented according to the research questions.

The child's well-being in a stepfamily is positively influenced especially by the quality of close relationships, family dynamics, and internal family communication. Emotional support from parents and parenting skills also play an important role. In addition, sibling relationships, relationships with grandparents, and the wider support network are important for the child's well-being. Within the growth environment, a safe and consistent home atmosphere as well as the child's agency in their daily life further promote well-being.

Despite the changes and potential challenges that a blended family may face, family relationships can serve as a significant protective factor for the child. The child's relationship with their biological parents plays a key role. A high-quality parent-child relationship supports the child's adjustment to the new family structure and to the presence of a stepparent. It is also important to support the child's relationship with the non-residential parent to avoid loyalty conflicts.

Further research is needed on stepfamilies, particularly from the perspective of young children's well-being. In addition, we think it is important to study how a young child perceives their own family after the formation of a stepfamily, and how the special characteristics of the stepfamily are considered in the partnership between early childhood education and the family.

Keywords: stepfamily, child, well-being, growth environment

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	LAPSI, PERHE JA VANHEMMUUS	7
2.1	Varhaiskasvatus	7
2.2	Perhe	8
2.3	Uusperhe	8
2.4	Etä- ja lähivanhemmat sekä vanhempipuoli	9
2.5	Perhedynamiikka	9
2.6	Lapsen huoltajuus.....	9
2.7	Vanhemmuustaidot.....	10
2.8	Yhteisvanhemmuus ja yhteistyövanhemmuus	10
3	HYVINVOINTI.....	11
3.1	Hyvinvointi käsitteenä	11
3.2	Lapsen hyvinvoinnin tekijöitä kasvuympäristöissä	11
3.3	Maslowin tarvehierarkia	12
4	OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS	13
4.1	Opinnäytetyön toimeksiantaja.....	14
4.2	Lapset puheeksi -menetelmä Mikkelin varhaiskasvatuksessa	14
5	AINEISTO JA MENETELMÄT	15
5.1	Menetelmälliset lähestymistavat	15
5.2	Aineiston hankinta ja valinta	16
5.3	Aineiston analyysi	18
6	UUSPERHEESSÄ LAPSEN HYVINVOINTIA TUKEVAT TEKIJÄT	21
6.1	Uusperheessä elävän lapsen keskeisten ihmissuhteiden toimivuus.....	21
6.2	Uusperheen turvallinen ja toimiva perheyhteisö	23
6.3	Emotionaalinen tuki ja vuorovaikutus.....	25
6.4	Vanhemmuuden voimavarat.....	26

7	LAPSEN HYVINVOINTIIN MYÖNTEISESTI VAIKUTTAVAT TEKIJÄT KASVUYMPÄRISTÖSSÄ	28
7.1	Perhe ja ihmissuhteet	28
7.2	Lapsen toimijuus ja osallisuus	30
7.3	Arjen tasapaino ja ennakoitavuus	30
8	OPINNÄYTETYÖN PROSESSI.....	30
9	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	31
9.1	Tulokset	31
9.2	Ammattilaiset lapsen ja perheen tukena	33
9.3	Kirjallisuuskatsauksen toteuttaminen.....	34
9.4	Opinnäytetyön hyöty	35
9.5	Jatkotutkimusehdotukset	35
10	LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	36
	LÄHTEET.....	38

LIITTEET

Liite 1. Tiedonhaun taulukko

Liite 2. Tutkimustaulukko

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme tavoitteena on kirjallisuuskatsauksen avulla koostaa tietoa siitä, kuinka lapsen hyvinvointia voidaan tukea uusperhetilanteessa sekä lapsen kasvuympäristössä huoltajien, ammattilaisten ja muiden lapselle läheisten aikuisten toimesta. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa kuvaileva kirjallisuuskatsaus lapsen hyvinvoinnin tukemisesta uusperheessä ja lapsen kasvu- ympäristössä. Halusimme tehdä opinnäytetyön, joka liittyy lapsiin ja perheisiin sekä varhaiskasvatuksen ammattilaisten tekemään työhön oman kiinnostuksemme pohjalta.

Uusperheitä alettiin tilastoimaan 1990-luvulla, jonka jälkeen niiden määrä on lisääntynyt edelleen (Suomen uusperheiden liitto 2019). Lapsiperheitä 9 % olivat uusperheitä vuonna 2021 Suomessa (Tilastokeskus 2022). Meitä molempia kiinnostaa uusperheiden erityisyys ja etenkin lapsen asema uusperheen moninaisissa vaiheissa. Uusperheet ovat kasvava perhemuoto, jonka piirteistä on mielestämme tärkeää tietää työskennellessä lasten ja perheiden parissa.

Kansallinen lapsistrategia julkaistiin Suomessa vuonna 2021 ja sen avulla turvataan Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien sopimuksen velvoitteiden toteutuminen Suomessa. Hallituksen tehtävänä on hallituskauden aikana laatia toimeenpanosuunnitelma siitä, kuinka eri ministeriöt toteuttavat yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa lapsistrategian linjaukset. (Valtioneuvosto 2024, 7, 10.) Kansallisessa lapsistrategiassa linjataan, että moniammatillisen työn tapoja sekä yhteistyön rakenteita tulee vahvistaa sekä huomioida työskentelyssä jokaisen lapsen ja perheen yksilölliset tarpeet. Lapsen elinolosuhteissa tulee tunnistaa erilaiset haavoittuvuutta lisäävät seikat ja niiden kasaantuminen sekä lisätä ennaltaehkäisevää työtä ja varhaista tukea lasten ja perheiden kanssa tehtävässä työssä. (Lapsistrategia 2024, 12, 13.)

Lapsen oikeutta pitää yhteyttä hänelle läheisiin henkilöihin eri elämäntilanteissa tulee tukea sekä huomioida lapsen edun mukaisesti hänelle läheisten ja hänestä huolehtivien aikuisten merkitys. Tämänhetkisen hallituksen toimen-

pide näitä asioita turvaamaan on kehittää toimintamalleja sekä koulutuskokonaisuuksia varhaiskasvatukseen. Toimenpiteiden avulla vahvistetaan lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. (Lapsistrategia 2024, 21.) Uusperheeseen siirtyminen voi olla iso muutos lapsen elämässä ja siihen liittyvät tuen tarpeet ja haavoittuvuuden paikat on tärkeää tunnistaa. Tämä on myös oiva kohta toteuttaa lapsistrategiassakin mainittua ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea. Myös lapsen oikeus yhteydenpitoon ja läheisten ihmissuhteiden vaalimiseen korostuu uusperheitä tarkastellessa.

Sosionomi voi työskennellä lasten ja perheiden kanssa monissa eri toimipaikoissa esimerkiksi varhaiskasvatuksessa, perhetyössä sekä lastensuojelussa. Varhaiskasvatuksen sosionomi vastaa osaltaan päiväkotiryhmän lasten perheiden kanssa sekä moniammatillisesti tehtävästä yhteistyöstä ja tuen tarpeiden huomioimisesta. Varhaiskasvatuksen sosionomin roolissa on siis erityisen tärkeää lapsen ja perheen arjen tunteminen. (Hovila 2023, 25–26.)

Varhaiskasvatuksessa on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta keskeistä, että työntekijät ymmärtävät uusperheessä elämiseen liittyviä ominaisuuksia ja uusperheen eri vaiheiden mahdollisia vaikutuksia lapsen kasvuun ja kehitykseen, perheen dynamiikkaan sekä vanhemmuuteen liittyen. On myös tärkeää ammattilaisena tietää, minkälaisilla keinoilla lapsen hyvinvointia voi uusperhetilanteessa tukea. Oletamme, että uusperhetilanteessa lapsen hyvinvointia voi tukea lapsen tahtiin eteneminen ja aika sopeutua uuteen tilanteeseen sekä muuttuvaan perhekuvaan. Lisäksi avoin kommunikaatio huoltajien ja eri ammattilaisten, kuten varhaiskasvatuksen välillä on tärkeää.

2 LAPSI, PERHE JA VANHEMMUUS

2.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painotetaan pedagogiikkaa. Varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, joka järjestetään päiväkodissa, perhepäivähoito, joka järjestetään perhepäiväkodissa sekä avoin varhaiskasvatus, joka järjestetään siihen soveltuvassa paikassa. (Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540, 1.§.)

Varhaiskasvatuksella pyritään ehkäisemään lasten syrjäytymistä sekä edistämään lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Lasten osallisuutta ja aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa voivat vahvistaa varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista sekä tukea huoltajia kasvatustyössä. (Opetushallitus 2022, 16.)

2.2 Perhe

Tilastokeskuksen määritelmän mukaan perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat ja heidän lapsensa sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, avio- ja avopuolisot sekä henkilöt, jotka ovat rekisteröineet parisuhteensa, mutta heillä ei ole lapsia tai jompikumpi vanhemmista lapsineen. (Käsitteet s.a.) Lapsella tarkoitetaan henkilöä, joka on alle 18-vuotias (Unicef s.a).

Perhe käsitteenä sisältää monia merkityksiä ja jokaisella on siitä oma subjektiivinen näkemyksensä, johon usein vaikuttaa henkilön omat kokemukset perheestä. Kokemus erilaisista perhemuodoista usein laajentaa ihmisen käsitystä perheestä. Perhe voidaan määritellä sosiaalisesti yhteiseksi, jossa jokaisella on keskenään erilainen suhde ja he voivat kokea yhteenkuuluvuuden tunnetta, myös ilman biologista suhdetta. (Broberg 2010, 14.)

2.3 Uusperhe

Uusperheellä tarkoitetaan perhettä, jossa on toisen puolison alle 18-vuotias lapsi, ja perheen kaikki lapset eivät ole puolisoitten yhteisiä (Käsitteet ja määritelmät s.a.). Uusperheen muodostuessa perheenjäsenet joutuvat opettelemaan elämästä uudessa perhemallissa ja uusia toimintatapoja, lisäksi esimerkiksi jakamaan oman kotinsa vähintään yhden uuden ihmisen kanssa. Uusperheessä perheen sisäiset suhteet usein uudistuvat ja muuttuvat sekä perheessä vallitsevat roolit ja säännöt muovautuvat uusiksi. (Broberg 2010, 22.)

2.4 Etä- ja lähivanhemmat sekä vanhempipuoli

Tässä opinnäytetyössä viittaamme usein etä- ja lähivanhempiin. Etävanhemmalla tarkoitetaan lapsen vanhempaa, jonka luona lapsi ei virallisesti ole kirjoilla ja lapselle määritelläänkin vain yksi kotiosoite. Lähivanhemmalla puolestaan tarkoitetaan vanhempaa, jonka luona lapsi asuu vakituisesti ja lapsi on virallisesti merkitty asumaan tämän luokse. (Yhden vanhemman perheiden Liitto ry s.a.) Vanhempipuolella tässä opinnäytetyössä tarkoitamme puolison lapsen toista vanhempaa, joka ei ole biologinen tai adoptiovanhempi, mutta toimii myös perheessä vanhemman roolissa.

2.5 Perhedynamiikka

Perhedynamiikka on perheen sisäinen ja laaja vuorovaikutussysteemi, jota voi tarkastella monesta näkökulmasta, niin perheenjäsenten välisten suhteiden kuin yhteisönkin tasolla. Perhedynamiikkaan ja siten perheenjäsenten hyvinvointiin vaikuttavat perheen toimintamallit ja keskinäiset vuorovaikutussuhteet. Se on siis laaja kokonaisuus, jossa eri tekijät vaikuttavat toisiinsa. (Väänänen 2013, 61.)

2.6 Lapsen huoltajuus

Lapsen huollosta voidaan sopia monella eri tavalla. Vanhemmat voivat sopia, että lapsen huolto on molempien vanhempien vastuulla yhteisesti tai yksin toisen vanhemman vastuulla. Vanhempien päätöksellä lapsi voi siis asua toisen vanhempansa luona, jos vanhemmat asuvat erillään tai lapsi voi asua vuoroitellen molempien vanhempiensa luona, jollaista järjestelyä kutsutaan vuoroasumiseksi. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta 8.2.2019/190, 7. §.)

Lapsen huoltajan on turvattava lapsen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti. Huoltajan tulee turvata lapsen ja hänen vanhempiensa välisiä ihmissuhteita ja pyrkiä pitämään ne myönteisinä sekä läheisinä. Huoltajalla on oikeus päättää lapsen kasvatuksesta, hoidosta, koulutuksesta, harrastuksista sekä asuinpaikasta, mutta hänen tulee kuulla lasta lapsen ikätasoon ja kehitykseen nähden sopivalla tavalla näistä asioista.

Lapsen huoltajan velvollisuus on suojata lasta kaikenlaiselta ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta, hyväksikäytöltä sekä huonolta kohtelulta. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta 190/2019, 1. §, 4. §.)

2.7 Vanhemmuustaidot

Vanhemmuustaidoilla tarkoitetaan muun muassa vanhemman kykyä hallita stressiä ja rauhoittua, kykyä ymmärtää lapsen tarpeita ja vastata niihin sekä vanhemman tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Näiden taitojen avulla vanhempi voi ohjata lapsensa kasvua positiivisesti. Vanhemmuustaitoja on mahdollista harjoitella ja ne ovat perheen arjessa eduksi vanhemmalle sekä lapselle. (Mieli Ry 2023.)

2.8 Yhteisvanhemmuus ja yhteistyövanhemmuus

Käsitteitä jaettu vanhemmuus, yhteistyövanhemmuus ja yhteisvanhemmuus käytetään usein limittäin (Böök & Terävä 2019, 10). Yhteisvanhemmuus käsitteenä tarkoittaa jaettua ja sitoutunutta lapsen kasvattamista, hoivaamista sekä vastuiden jakamista. Yhteisvanhemmuutta voivat toteuttaa myös huoltajien lisäksi muut lapsen kasvatuksesta vastuussa olevat aikuiset, kuten sukulaiset ja muut läheiset. Yhteisvanhemmuuteen liittyvät keskeisesti vanhempien välinen vuorovaikutus lasten asioissa sekä erilaiset tavat toimia yhdessä, osallistua lapsen elämään ja huolehtia lapsen hyvinvoinnista. Vuorovaikutuksen keskeisiä sisältöjä ovat muun muassa sopimukset ja päätökset lapsen hoidosta sekä tarpeista. Toimiva yhteisvanhemmuus voi edistää niin lasten kuin vanhempienkin hyvinvointia ja sopeutumista eron jälkeiseen aikaan ja päinvastoin huoltajien riitaisalla ja toimimattomalla suhteella voi olla monenlaisia negatiivisia vaikutuksia etenkin lapseen. (Böök & Terävä 2022, 16.)

Yhteisvanhemmuuden tyyppejä voidaan jaotella vielä sen eri muotoihin; yhteistyökykyiseen, rinnakkaiseen ja konfliktoituneeseen yhteisvanhemmuuteen. Yhteistyökykyisellä yhteisvanhemmuudella tarkoitetaan toimintaa, jolle on ominaista eronneiden vanhempien vahvat vanhemmuustaidot, kuten ongelmanratkaisukyky, valmiudet tehdä kaikille sopivia päätöksiä yhdessä sekä myön-

teinen ajattelu. Yhteistyökykyinen yhteisvanhemmuus sisältää myös vähemmän vanhempien keskinäisiä ristiriitoja. Rinnakkaisvanhemmuudessa korostuu se, että vanhempi sitoutuu etenkin lapseen ja ottaa vastuun omista toimitaan suhteessa lapseen, mutta vuorovaikutusta ja varsinaista yhteistyötä toisen vanhemman kanssa on vähemmän tai se on etäisempää. Konfliktoitunutta yhteisvanhemmuutta puolestaan kuvaa se, että vanhempien välillä voi olla paljonkin ristiriitoja, vaikka omaan vanhemmuuteen suhtauduttaisiinkin voimakkaasti. (Böök & Terävä 2022, 16.)

Myös yhteistyövanhemmuus tarkoittaa sitä, että aikuiset neuvottelevat yhdessä lapseen liittyvistä asioista ja toimivat yhdessä jaetussa vastuussa lapsen hyvinvoinnista. Yhteistyövanhemmuus voidaan käsittää moninaisissa perhe- ja vanhemmuusmuodoissa toteutettavaksi, eikä se koske pelkästään esimerkiksi vain lapsen biologisia vanhempia. Yhteistyövanhemmuudessa korostuu sananmukaisesti yhteistyö ja huoltajien yhteinen käsitys lapsen parhaasta. Yhteistyövanhemmuutta kuvaa se, että vanhempien väliset konfliktit eivät ole kasvatuksen tiellä, kumpikin vanhempi tukee toista kasvatustyössä ja työnjakoa tehdään toimivasti. (Böök & Terävä 2019, 10–11.)

3 HYVINVOINTI

3.1 Hyvinvointi käsitteenä

Hyvinvointi on laaja käsite, jolla voidaan viitata niin yksilölliseen kuin koko yhteisötason hyvinvointiinkin. Perinteisesti hyvinvoinnin käsitettä jaetaan sen eri osa-alueiden mukaan, jotka ovat koettu hyvinvointi, materiaallinen hyvinvointi sekä terveys. Yksilötasolla hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi onnellisuus, sosiaalinen pääoma ja sosiaaliset suhteet, kun taas yhteisötasolla vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa toimeentulo, työllisyys ja elinolot. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2024.)

3.2 Lapsen hyvinvoinnin tekijöitä kasvuympäristöissä

Lapsen hyvinvointia tarkastellessa myös turvallisuuden tunteen tarkastelu on tärkeää. Turvallisuus on keskeinen osa hyvinvointia ja se ilmenee myös myöhemmin opinnäytetyössä esiteltävässä Maslowin tarvehierarkiassa. Lapsen

turvalliseen kasvuympäristöön kuuluvat sopivassa suhteessa rajat ja vapaus sekä myönteiset perhesuhteet. Suhde vanhempiin on lapsen hyvinvoinnin kannalta keskeinen ja luottamus näissä suhteissa kehittyä vuorovaikutuksessa elämän varhaisvuosista saakka. Turvaa ja hyvinvointia lapselle tuovat myönteinen ilmapiiri, tuki ja kannustus sekä keskustelut. Lapsi tarvitsee arjen kasvuympäristössään myös rutiineja ja johdonmukaisuutta, jotka lisäävät turvan tunnetta ja sitä kautta hyvinvointia. (Vornanen & Törrönen 2001, 10–16.) Kodin ilmapiirin ja turvallisuuden lisäksi lapsen hyvinvointiin vaikuttaa merkittävästi ilmapiiri varhaiskasvatuksessa ja koulussa sekä työntekijöiden hyvinvointi ja työssä viihtyvyys. Myös yhteiskunnan arvoilla, toimintatavoilla sekä ilmapiirillä nähdään olevan vaikutusta lapsen hyvinvointiin. (Määttä & Rantala 2022, Lapsen hyvinvointi puntaroitavana.)

3.3 Maslowin tarvehierarkia

Hyvinvointia voidaan tarkastella ja luokitella monilla eri tavoin sekä eri näkökulmista. Yksi hyvinvointiteoria on Abraham Maslowin kehittämä tarvehierarkia. Ensimmäinen versio tarvehierarkiasta kuvataan viisitasoisena pyramidina, jonka tasoilla on erilaisia tarpeita, joiden täytyminen on Maslowin mukaan edellytys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Myöhemmin Maslow kehitti teorian ja lisäsi siihen lisää tasoja sekä totesi, ettei järjestyksellä, jossa tarpeet täyttyvät ole merkitystä, sillä ihmiset pitävät arvossa eri asioita elämässään. (McLeod 2024.)

2.7.1 Fysiologiset tarpeet

Tarvehierarkian ensimmäisellä tasolla ovat fysiologiset tarpeet. Fysiologisiin tarpeisiin lukeutuvat vaatetus, lämpö, uni, ravinto sekä koti. Nämä kuuluvat jokaisen ihmisen perustarpeisiin, jotka ovat pohja hyvinvoinnille. (McLeod 2024.)

2.7.2 Turvallisuuden tarpeet

Turvallisuuden tarpeisiin lukeutuvat taloudellinen turva, terveys, mahdollisuus elää ilman pelkoa, omaisuus sekä emotionaalinen turvallisuus. Turvallisuuden tarpeet täyttyvät, jos ihminen kokee voivansa kontrolloida omaa elämäänsä, elämänsä olevan ennustettavaa sekä hänellä on turvallisia läheisiä ihmisiä. (McLeod 2024.)

2.7.3 Rakkauden ja yhteenkuuluvuuden tarpeet

Rakkauden ja yhteenkuuluvuuden tarpeet käsittävät rakkauden ja luottamuksen tunteen, ystävyysuhteet, kyvyn osoittaa kiintymystä ja vastaanottaa sitä sekä tunteen siitä, että on hyväksytty ja osa yhteisöä. Rakkauden ja yhteenkuuluvuuden tarve on suuri erityisesti lapsuudessa. (McLeod 2024.)

2.7.4 Arvonannon tarpeet

Neljäs taso Maslowin tarvehierarkiassa on arvonannon tarve. Se koostuu itsetunnosta ja halusta saada muilta ihmisiltä kunnioitusta. Maslowin teorian mukaan hyvään itsetuntoon vaikuttavat kokeeko olevansa hyväksytty ja arvostettu muiden ihmisten osalta sekä kokemus onnistumisesta esimerkiksi työpäivällä tai harrastuksissa. Maslow näki, että erityisesti lapset ja nuoret tarvitsevat kokemuksen siitä, että heitä kunnioitetaan, jotta heille kehittyy hyvä itsetunto. (McLeod 2024.)

2.7.5 Itsensä toteuttaminen

Pyramidin ylimmällä tasolla kuvataan itsensä toteuttamista, jolla Maslow tarkoittaa ”täydellisen potentiaalin saavuttamista”. Tällä viitataan siihen, että yksilöllä on mahdollisuus saavuttaa elämässään niitä asioita, jotka edesauttavat hyvinvointia ja joista hän on haaveillut. Maslow ei uskonut, että usea ihminen saavuttaisi tarvehierarkian ylintä tasoa pysyvästi, mutta jokainen voisi kokea pieniä hetkiä siitä. (McLeod 2024.)

4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS

Opinnäytetyömme tavoitteena on koostaa tietoa kirjallisuuskatsauksen avulla lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille lapsen hyvinvoinnin tukemisesta uusperheessä ja lapsen kasvuympäristössä. Opinnäytetyöstämme voivat hyötyä lasten kanssa työskentelevät sosiaalialan ammattilaiset, alalle opiskelevat sekä muut aiheesta kiinnostuneet, kuten perheet, joita aihe koskettaa. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa kuvaileva kirjallisuuskatsaus lapsen hyvinvoinnin tukemisesta uusperheessä. Kirjallisuuskatsauksessa koostetaan tietoa jo olemassa olevista tutkimuksista analysoinnin ja tiedon kuvaamisen kautta.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Millaiset tekijät tukevat uusperheessä elävän lapsen hyvinvointia?
2. Millaiset tekijät lapsen kasvuympäristössä vaikuttavat myönteisesti lapsen hyvinvointiin?

4.1 Opinnäytetyön toimeksiantaja

Opinnäytetyömme toimeksiantajana toimii Mikkelin kaupungin varhaiskasvatus. Mikkelissä toimii 23 kunnallista päiväkotia, joissa on useita ryhmiä 1–5-vuotiaille lapsille sekä esiopetusryhmiä. Varhaiskasvatusta järjestetään myös perhepäivähoidon, ryhmäperhepäiväkodin ja avoimen varhaiskasvatuksen muodossa. Kunnallisen varhaiskasvatuksen lisäksi Mikkelissä tarjoaa useampi yksityinen palveluntuottaja varhaiskasvatusta. Mikkelissä varhaiskasvatuksen toiminta perustuu valtakunnalliseen sekä paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Tämän lisäksi jokaiselle lapselle laaditaan yhdessä huoltajien kanssa oma varhaiskasvatussuunnitelma. (Kunnalliset päiväkodit s.a.; Varhaiskasvatustoiminta s.a.) Toimeksiantajalle opinnäytetyön ensisijainen hyöty tulee siitä, että heille kootaan ajankohtaista tietoa siitä näkökulmasta, miten varhaiskasvatuksen toimijat voivat tukea uusperheessä eläviä lapsia ja huoltajia.

4.2 Lapset puheeksi -menetelmä Mikkelin varhaiskasvatuksessa

Halusimme nostaa opinnäytetyömme aiheen vuoksi esille sen, että Mikkelin kaupungin varhaiskasvatuksessa on käytössä Lapset puheeksi -menetelmä, jota käytetään perheiden toiveesta, lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen sekä mahdollisissa muutostilanteissa. Menetelmän käyttämisen tavoitteena on se, että jokainen perhe tulee kohdatuksi ja varhaiskasvatuksessa voidaan yhteistyössä perheen kanssa pohtia suojaavia tekijöitä lapsen arjessa ja perheen kokemissa muutostilanteissa. (Lapset puheeksi s.a.)

Lapset puheeksi-menetelmä on keskustelumenetelmä, jonka avulla pyritään edistämään ymmärrystä lapsen ja hänen vanhempiansa tai muiden lapselle tärkeiden aikuisten välillä sekä tukemaan lapsen tai nuoren hyvinvointia ja kehitystä. Lapset puheeksi-menetelmällä tuetaan lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään jokapäiväisessä elämässä eri kasvuympäristöissä. (Mieli Ry. s.a.)

5 AINEISTO JA MENETELMÄT

5.1 Menetelmälliset lähestymistavat

Opinnäytetyömme on tyypiltään kuvaileva kirjallisuuskatsaus, jonka menetelmälliset lähestymistavat ovat laadullisia. Kirjallisuuskatsauksessa syvennytään johonkin tiettyyn aiheeseen kokoamalla, arvioimalla ja analysoimalla jo olemassa olevaa tutkimustietoa. Näitä tietoja peilataan ennalta päätettyyn katsauksen tutkimuskysymykseen. (Vilka 2023, 10.) Yksi syy kuvailevan kirjallisuuskatsauksen valitsemiselle on se, että aiheesta on jo ennestään tutkimustietoa saatavilla ja halusimme koota keskeistä ja ajankohtaista tietoa aiheesta.

Laadulliseen tutkimukseen kuuluu aineiston keräämisen ja teemoittelun lisäksi katsauksen tekijän johtopäätösten teko tutkittavasta ilmiöstä (Juuti & Puusa 2020, 76). Keskeistä laadullisessa tutkimuksessa verrattuna muihin tutkimuksiin on myös se, että siinä tutkitaan ihmisten yksilöllisiä näkemyksiä ja kokemuksia. Laadullista tutkimusta tehdessä tutkijan tulisikin pyrkiä pysymään mahdollisimman objektiivisena, sillä aiemmat tiedot tai ennakkokäsitykset tutkittavasta aiheesta voivat vaikuttaa esimerkiksi johtopäätöksiin. (Juuti & Puusa 2020, 57.)

Prosessina kirjallisuuskatsaus vaatii suunnitelmallisuutta ja järjestelmällisyyttä. Katsauksessa käytettäviä tutkimuksia ajatellen on ennalta tarkasti suunniteltava tiedonhaku ja valikoitava lopulliset tutkimuskohteet huolellisesti. Uuden tiedon tuottaminen kirjallisuuskatsausta hyödyntäen edellyttää siis tarkkaa perehtymistä valittuihin tutkimuksiin sekä saadun tiedon yhdistelemistä ja vertailua. Kirjallisuuskatsausten lopputuloksen tavoitteena voi olla esimerkiksi erilaisten menetelmien löytäminen, ohjeistaminen tai kuvaus siitä, mitä aiheesta jo tiedetään tutkimusten perusteella. (Vilka 2023, 11.)

Kirjallisuuskatsaus etenee prosessina, jossa ensin päätetään aihepiiri ja siitä nousevat tutkimuskysymykset. Seuraavaksi mietitään mahdollisia hakusanoja ja erilaisia tietokantoja, joista voi löytyä katsaukseen sopivia tutkimuksia. Katsausta tehdessä myös valitaan sopivat hakukriteerit, kuten käytettävät termit

ja fraasit sekä päätetään sisäänotto- ja poissulkukriteerit aineistolle. Lopuksi saatu tieto tiivistetään, tuloksia yhdistellään ja näistä tehdään johtopäätöksiä. (Vilka 2023, 33.)

Kirjallisuuskatsaus jakautuu vielä useisiin eri tyyppeihin ja alalajeihin, joista meidän opinnäytetyömme on kuvaileva kirjallisuuskatsaus, toiselta nimeltään narratiivinen kirjallisuuskatsaus. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan luoda laaja yleisnäkökulma jostakin tietystä aiheesta ja tunnistaa mahdollisesti sellaisia seikkoja, joiden jatkotutkimukselle on vielä tarvetta. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus voi myös tiivistää ja jäsentää ajankohtaista ja luotettavaa tietoa siten, että se muodostaa johdonmukaisen kokonaisuuden. Tässä metodissa katsauksen tekijä syvenee aiheeseen ja ymmärtää sen eri ulottuvuuksia aina paremmin prosessin edetessä. Tutkimuskysymykset voivat myös hieman muuttua tai täsmentyä, kun katsauksen tekijä perehtyy tutkimustietoon ilmiön ympärillä. (Vilka 2023, 16, 19.)

Joissakin kirjallisuuskatsauksen lajeissa tutkimusaineistoina toimivat vain vertaisarvioitut tutkimusartikkelit, mutta esimerkiksi kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa voidaan käyttää muitakin tutkimuksia, jos se on tavoitteisiin nähden sopivaa ja perusteltua. Tutkimusaineistot voivat siis olla esimerkiksi tiivistelmiä, väitöskirjoja, julkisyhteisöjen selvityksiä, julkaisuja tieteellisiltä järjestöiltä tai raportteja. Aineiston valintaan vaikuttaa se, minkälainen aineisto parhaiten vastaa katsauksen tutkimuskysymykseen ja tarkoitukseen. (Vilka 2023, 29–30.)

5.2 Aineiston hankinta ja valinta

Kirjallisuuskatsauksen tutkimusaineiston valintaa määrittävät sisäänotto- ja poissulkukriteerit ja se, kuinka hyvin tutkimusaineisto vastaa tutkimuskysymykseen. Taulukossa 1 näkyvät valitsemamme sisäänotto- ja poissulkukriteerit tutkimuksille. Valitsimme sisäänottokriteereiksi sen, että aineisto on julkaistu viimeisen viidentoista vuoden sisällä, se on vähintään pro gradu -tasoinen tai vertaisarvioitu, ja sen sisältö on sopiva tutkimuskysymykseemme nähden. Julkaisun oli myös oltava joko suomen- tai englanninkielinen.

Valitsimme poissulkukriteereiksi puolestaan sen, että aineiston julkaisusta on kulunut yli viisitoista vuotta, se ei ole tasoltaan vähintään pro gradu -tutkielma tai vertaisarvioitu teos. Lisäksi poissuljimme aineistot, jotka eivät sisällöltään vastanneet tutkimuskysymyksiimme tai ne oli julkaistu muulla kuin suomen tai englannin kielellä. Liitteessä 2 kokoamme valittujen tutkimusten keskeiset tiedot, kuten tavoitteen ja tarkoituksen, tutkimusmenetelmät sekä keskeisimmät tulokset.

Toteutimme tiedonhakuja useammasta eri tietokannasta, joita olivat finna.fi -sivusto, EBSCOhost ja Sage Journal. Käytimme tiedonhaussa tukena myös Google Scholaria. Näissä tietokannoissa suoritimme useita hakuja käyttäen aiheemme kannalta keskeisimpiä hakusanoja: *uusperhe, perhe, lapsi, hyvinvointi, tekijät ja tukeminen*. Englanninkielisinä hakusanoina käytimme yleisimmän sanoja *blended family, stepfamily, family dynamics, well-being, child, young children, adjustment, support*. Pilkoimme hakusanoja tietokannoissa käyttämällä tähtimerkintää, esim. "laps* AND hyvinvoin* AND uusperhe". Tähtimerkintä katkaisee sanan ja sallii sen eri taivutusmuotojen löytymisen hauissa. Hyödynsimme hakukoneissa Boolean operaattoreita AND ja OR, joiden avulla pystyimme määrittämään, minkä hakusanojen toivoimme esiintyvän teoksessa yhdessä tai mitä halusimme jättää pois.

Suomenkieliset haut erilaisina yhdistelminä tuottivat hyvin vähän tuloksia. Alkuperäisiin tutkimuskysymyksiin vastaavia aineistoja ei löytynyt tarpeeksi lukuisista hauista huolimatta, joten jouduimme muokkaamaan toista tutkimuskysymystä. Keskityimme enemmän englanninkielisiin hakuihin ja sopivien hakulausekkeiden pohtimiseen. Hyödynsimme tiedonhaussa myös Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kirjaston tarjoamaa ohjausta, josta saimme neuvoja hakusanoihin sekä tietokantoihin liittyen. Niukkojen hakutulosten vuoksi päädyimme laajentamaan aineistojen julkaisuajankohtaa alkamaan vuodesta 2010 sekä huomioimaan myös pro gradu -tutkielmat. Lopulta suoritimme tiedonhakuja pääosin englannin kielellä. Parhaimmat hakutulokset saimme yhdistelemällä sanoja: *blended families, stepfamilies, wellbeing, child, young children, support ja family dynamics*. Liitteessä 1 esittelemme käyttämämme tietokannat, hakulausekkeet sekä suodattimet, joita käytimme tiedonhaussa.

Taulukko 1: Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Opinnäytetyöhön valittavan aineiston sisäänottokriteerit:	Opinnäytetyöhön valittavan aineiston poissulkukriteerit:
Tutkimus on julkaistu 15 vuoden sisällä	Tutkimus on julkaistu yli 15 vuotta sitten
Tutkimus on pro gradu -tasoinen tai vertaisarvioitu	Tutkimus ei ole pro gradu -tasoinen tai vertaisarvioitu
Tutkimuksen sisältö vastaa tutkimuskysymyksiimme	Tutkimuksen sisältö ei vastaa tutkimuskysymyksiimme
Tutkimus on suomen- tai englanninkielinen	Tutkimus on julkaistu muulla kuin suomen tai englannin kielellä

5.3 Aineiston analyysi

Sisällönanalyysillä analysoidaan erilaisia dokumentteja objektiivisesta näkökulmasta ja sen tarkoituksena on koostaa tutkittavasta ilmiöstä tiivis sekä järjestely kuvaus. Dokumenteilla tarkoitetaan esimerkiksi artikkeleita, raportteja tai haastatteluja. Aineistoa järjestellään ja analysoidaan johtopäätöksiä varten. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 86.) Sisällönanalyysin menetelminä voidaan käyttää erilaisia taulukoita tai kuvioita, jotka auttavat jäsentämään ja tiivistämään tietoa sekä toimivat analyysin tukena. Sisällönanalyysissä pyritään luomaan tutkittavasta aineistosta synteesi, eli asiakokonaisuus. (Vilkkä 2023, 70–71.) Käytämme kirjallisuuskatsauksen sisällönanalyysissä teemoittelua, jolla tutkimusaineistoa ryhmitellään aihepiirien mukaan. Teemoittelun avulla tutkimusaineistosta voidaan etsiä erilaisia näkemyksiä katsauksen aiheeseen liittyen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 79.) Valitsimme sisällönanalyysin opinnäytetyömme menetelmäksi, sillä sen avulla on mahdollista analysoida erilaisia aineistoja, joita kirjallisuuskatsauksessa tarkastellaan. Teemoittelu puolestaan sopii opinnäytetyöhömme siksi, että etsimme tutkimusaineistosta samankaltaisuuksia, joista voimme tehdä johtopäätöksiä tutkimuskysymykseen nähden. Taulukossa 2 näkyy ote teemoittelua varten tekemästämme taulukosta. Taulukosta löytyvät tutkimuksen otsikko ja tekijät, alkuperäinen ilmaus, englanninkielisistä tutkimuksista käänös, tyypistetty ilmaus sekä teema.

Taulukko 2: Ote teemoittelusta

Tutkimus	Alkuperäinen ilmaus	(Käännös)	Typistetty ilmaus	Teema
Berkley, S., Coleman, M., Ganong, L. & Sanner, C. 2022. Effective parenting in stepfamilies: Empirical evidence of what works.	<i>“Close parent-child relationships mitigate the stress children experience both during and after the transition to stepfamily life”</i> s. 887	Läheiset lapsi-vanhempi-suhteet vähentävät lapsen kokemaa stressiä sekä uusperhe-elämään siirtymisen aikana että sen jälkeen.	Läheiset lapsi-vanhempi-suhteet vähentävät stressiä uusperheeseen siirtyessä ja sen jälkeen.	Läheinen lapsi-vanhempi-suhde.
	<i>“Children in stepfamilies also appear to benefit from regular displays of warmth and affection from their parents”</i> s. 889	Uusperheen lapset hyötävät heidän vanhempiansa säännöllisistä hellyydenosoituksista.	Uusperheen lapset hyötävät säännöllisistä hellyydenosoituksista.	Vanhemmalta saatu emotionaalinen tuki.
Kallinen, K., Nikupeteri, A., Laitinen, M., Lantela, L., Turunen, T., Nurmi, H., & Leinonen, J. 2021. Lasten arjen hyvinvoinnin tekijät.	<i>”Lapset näkivät myönteisenä sen, että heillä oli elämässään aikuisia, joille he voivat kertoa toiveitaan ja huoliaan.”</i> s.12		Lapsen hyvinvointia tukee aikuiset, joille lapsi voi kertoa huolistaan.	Turvalliset ihmissuhteet Toimiva ihmissuhdeverkosto

<p><i>Saint-Jacques, M-C., Godbout, É., Drapeau, S., Kourgiantakis, T. & Parent, C. 2017. Researching Children's Adjustment in Stepfamilies: How is it Studied? What Do we Learn?</i></p>	<p><i>"The relationship with the grandparents was found to be an important source of support for children in stepfamilies. The positive influence of grandparents may increase during stressful family situations or family transitions."</i> s. 1849</p>	<p>Suhteen isovanhempiin todettiin olevan tärkeä tuen lähde uusperheissä elävien lasten kannalta. Isovanhempien myönteinen vaikutus voi lisääntyä stressaavissa perhetilanteissa ja tai perhekenteen muutoksessa.</p>	<p>Suhde isovanhempiin on tärkeä tuen lähde uusperheissä, ja sen myönteinen vaikutus voi lisääntyä stressaavissa tilanteissa.</p>	<p>Toimiva ihmissuhdeverkosto.</p>
---	---	---	---	------------------------------------

Aloitimme teemoittelun luomalla taulukon, johon kokosimme tutkimuskysymyksiin vastaavat ilmaukset valitsemistamme tutkimuksista. Englanninkieliset ilmaukset käänsimme suomeksi. Seuraavaksi teimme ilmauksista pelkistettyjä ja pohdimme niitä kuvaavaa teemaa. Toistimme saman jokaisen kymmenen tutkimuksen kohdalla. Meille muotoutui 14 alateemaa ensimmäiseen tutkimuskysymykseen liittyen ja 7 alateemaa toiseen tutkimuskysymykseen liittyen. Pääteemoja ensimmäiseen tutkimuskysymykseen muotoutui neljä ja toiseen tutkimuskysymykseen kolme.

Hyödynsimme OpenAI:n ChatGPT-tekoälysovelluksen selainversiota muun muassa alateemojen järjestämisessä, pääteemojen luomisessa sekä nimeämisen selkeyttämisessä. Pyysimme tekoälyä yhdistämään antamiamme alateemoja samankaltaisuuksien perusteella, jonka jälkeen muokkasimme teemojen nimiä vastaamaan paremmin tutkimuskysymyksiimme. Esitimme siis tekoälylle erilaisia kehotuksia, kuten ”järjestä seuraavan nimiset teemat otsikon perusteella neljään tai viiteen ryhmään samankaltaisuuden perusteella”. Tekoäly toimi meille teemoittelun tukivälineenä, ei koskaan itsenäisenä kirjoittajana tai tietolähteenä missään opinnäytetyön prosessin vaiheessa. Päätimme hyödyntää tekoälyä teemojen järjestämisessä, sillä alateemoja oli hyvin paljon ja niiden jäsentäminen oli sujuvampaa tekoälyä hyödyntäen. Pyrimme parantamaan työn

ymmärrettävyyttä ilman, että tekoäly vaikutti kuitenkaan mitenkään sisällölliseen tulkintaan.

6 UUSPERHEESSÄ LAPSEN HYVINVOINTIA TUKEVAT TEKIJÄT

Seuraavassa luvussa esittelemme ensimmäisen tutkimuskysymyksen tulokset. Esiin nousseet alateemat on ryhmitelty ja avattu neljän laajemman pääteeman alle. Pääteemat kuvaavat niitä keskeisiä ulottuvuuksia, joiden kautta lapsen hyvinvointi uusperheessä rakentuu, ja halusimme erityisesti painottaa lapsen näkökulmaa. Muodostuneet pääteemat ovat: *uusperheessä elävän lapsen keskeisten ihmissuhteiden toimivuus, uusperheen turvallinen ja toimiva perheyhteisö, emotionaalinen tuki ja vuorovaikutus sekä vanhemmuuden voimavarat ja ulkopuolinen tuki.*

6.1 Uusperheessä elävän lapsen keskeisten ihmissuhteiden toimivuus

Vanhempipuolen ja lapsen suhteen toimivuus

Tutkimusten perusteella lapselle hänen ja vanhempipuolen välinen toimiva suhde uusperheessä on merkittävä voimavara, joka helpottaa lapsen sopeutumista uusperheeseen ja sen tuomiin muutoksiin sekä vähentää lapsen kokemaa stressiä uusperheen muutosvaiheissa. (Fosco ym. 2018, 488; Holmes ym. 2017, 283.) Saint-Jacques ym. (2017, 1848) kertovat myös, että erityisesti lapsen suhde isäpuoleen ja sen laatu vaikuttavat siihen, kuinka hyvin lapsi sopeutuu uusperheeseen.

Uusperheessä elävän lapsen ja hänen vanhempipuolensa suhdetta tukee Alasen (2024, 42, 50) mukaan vanhempipuolen osoittama hyväksyntä ja kunnioitus lasta sekä hänen toista biologista vanhempaansa kohtaan. Lapsen ja vanhempipuolen suhdetta edistää lapsen kokemus heidän välisestänsä yhteenkuuluvuudesta ja läheisyydestä.

Läheinen lapsi-vanhempi-suhde

Berkley ym. (2022, 887) totesivat läheisen lapsi-vanhempi-suhteen edistävän lapsen hyvinvointia monella tavalla, esimerkiksi lisäten tunnetta uusperheeseen kuulumisesta sekä ymmärretyksi ja huomioituksi tulemisesta. Myös Fosco ym. (2018, 488) kertovat, että läheinen ja myönteinen suhde vanhempaan on lapselle tärkeä tuki ja psykososiaalinen voimavara perherakenteen muutoksissa ja niihin sopeutumisessa. Sekä Berkley ym. (2022, 887) että Fosco ym. (2018, 488) toteavat, että läheinen suhde lapsen ja vanhemman välillä vaikuttaa myös siihen, että lapsi kokee vähemmän sekä sisäisiä että ulospäin suuntautuvia haasteita, kuten mielenterveys- ja käytösongelmia.

Berkley ym. (2022, 887) lisäävät, että läheisyyden ylläpito lapsi-vanhempi-suhteessa uusperheeseen siirryttäessä vaatii vanhemmilta tietoista panostusta ja tasapainoilua muuttuvien perhe- ja ihmissuhdetilanteiden keskellä. Myös Holmes ym. (2017, 281–284) tuovat esiin sen, että lapsen läheinen suhde sekä lähivanhemman, että vanhempipuolen kanssa lieventävät stressiä uusperheeseen liittyvässä muutoksessa, ja lapsen kokema tunne läheisyydestä on merkittävä suojaava tekijä.

Vanhemman ja lapsen välinen vuorovaikutus

Berkleyn ym. (2022, 889) mukaan lapsen hyvinvointia uusperheessä tukevat henkilökohtaiset keskustelut vanhempien kanssa. Keskustelun kohdistuessa lapsen ajatuksiin, tunteisiin ja tarpeisiin, avoin kommunikaatio lapsen ja vanhemman välillä on hyödyllistä. Lapsi kokee enemmän yhteenkuuluvuuden tunteita uusperheeseen, kun he keskustelevat avoimesti siitä, mitä heidän elämässään tapahtuu esimerkiksi koulun, ihmissuhteiden ja ystävyysuhteiden suhteen. Vanhemman halukkuus kuulla lastaan liittyen ongelmiin vanhempipuolen kanssa ilman puolustuskannalle menemistä, vaikuttaa positiivisesti lapsen ja vanhempipuolen suhteen rakentumiseen (Berkley 2022, 893).

Lapsen lähi- ja etävanhempien sekä uusperheen vanhempien välinen toimiva suhde

Lapsen sopeutumista uusperheeseen tukee hänen lähi- ja etävanhempansa toimiva yhteistyö. Lisäksi tutkimuksessa ilmeni, että lähi- ja etävanhemman

hyväksyvä asenne uusperhettä kohtaan helpottaa lapsen tunnesuhteen luomista uusperheeseen. (Alanen 2024, 54.) Lapsen kanssa asuvan vanhempi-puolen ja lähivanhemman välinen toimiva suhde lieventää lapsen ja koko uusperheen kokemaa stressiä (Holmes ym. 2017, 281).

Lapsen suhde etä- ja lähivanhemman kanssa

Broberg (2010, 211; 2012, 411) teki mielenkiintoisen havainnon siitä, että etäisän ja lapsen välinen suhde ja etäisän tarjoama tuki voivat toimia tärkeänä lapsen hyvinvoinnin voimavarana ja yhteys nähtiin erityisesti kognitiivisella osa-alueella, kuten oppimisen ja koulunkäynnin osalta. Lähivanhemman ja lapsen välinen suhde on tekijä, joka vähentää lapsella ilmeneviä haasteita ja on keskeinen uusperheeseen sopeutumista edistävä osa (Fosco ym. 2018, 488). Tähän yhtyivät myös Saint-Jacques ym. (2017, 1847–1848), jotka lisäsivät, että vaikka suhde vanhempipuoleen voi vaikuttaa lapsen sopeutumiseen, niin lähivanhemman ja lapsen välinen suhde on merkittävämpi lapsen hyvinvoinnin kannalta.

6.2 Uusperheen turvallinen ja toimiva perheyhteisö

Uusperhesuhteiden vahvistuminen ja kommunikaatio uusperheen jäsenten välillä

Uusperheen jäsenten kesken yhteenkuuluvuuden tunnetta ja perheytymistä vahvistaa keskinäinen hyväksyntä ja lapsen integroiminen uusperheeseen. Lapsen kokemus yhteenkuuluvuudesta ja läheisyydestä vanhempipuolensa kanssa lisää lapsen tyytyväisyyttä uusperheeseen. Lapsen ja vanhempipuolen välistä suhdetta vahvistaa myös uusperheeseen syntyvä yhteinen lapsi. Tutkimuksissa on nähty positiivisia vaikutuksia lapsen ja koko uusperheen hyvinvointiin sillä, että lapsen vanhempi tukee lapsen ja vanhempipuolen suhteen kehittymistä sekä uusperhe viettää yhdessä aikaa esimerkiksi yhteisien ruokailuhetkien merkeissä. (Alanen 2024, 42, 46, 50; Berkley 2022, 892, 893.) Myös kommunikaatio uusperheen jäsenten välillä lisää heidän resilienssiään, eli selviytymiskykyään, ja lähentää heitä perheenä. Uusperheen kyky kohdata

haasteita ja ratkaista konflikteja rakentavasti edellyttää heiltä avointa vuorovai-
kutusta. (Alanen 2024, 51.)

Sisaruspuolisuhteiden luomisessa auttaa sisaruspuolien keskinäinen pieni ikä-
ero, yhdessä vietetty aika sekä persoonien ja mielenkiinnon kohteiden saman-
kaltaisuus. Läheinen suhde vanhempipuoleen tukee sisaruspuolten kanssa
kehittyvää suhdetta. Vanhemmat voivat edesauttaa sisaruspuolten välisen
suhteen muodostumista tutustuttamalla lapsia toisiinsa sekä antamalla heille
aikaa ja tukea uudessa tilanteessa. (Alanen 2024, 44–45, 49.)

Lapsen sopeutumisen edistäminen

Sopeutuminen edellyttää uusperheen jäseniltä joustamista ja kykyä mukautua
uuteen tilanteeseen. Prosessina muutoksiin sopeutuminen vaatii monien tär-
keiden tunteiden ja asenteiden, kuten toisten kunnioittamisen, rakkauden, em-
patian, hyväksynnän ja joustamiskyvyn läsnäoloa. Sopeutumiseen uusper-
heessä liittyy myös se, että yksilö voi kokea hallitsevansa elämänsä ja pystyy
käsittelemään stressaavia tilanteita erityisesti silloin, kun hän saa samalla riit-
tävästi sosiaalista tukea. Niin lähivanhemmat kuin vanhempipuoletkin voivat
auttaa lasta sopeutumaan esimerkiksi olemalla joustavia, antamalla aikaa ja
sopimalla yhtenäisiä toimintatapoja kotien välillä. Lapsen sopeutumista uus-
perheeseen tukee johdonmukaisuus uusperheen toimintatavoissa. Yhteisten
toimintatapojen ja sääntöjen tulisi koskettaa jokaista uusperheen jäsentä, jotta
perheessä ei aiheudu katkeruuden ja ulkopuolisuuden tunnetta. (Alanen 2024,
49, 52.)

Tutkimuksissa lapsen sopeutumiseen nähtiin keskeisesti liittyvän suhteet niin
lähi- ja etävanhempiin kuin vanhempipuoliinkin. Erityisesti näiden suhteiden
myönteinen laatu vaikuttaa positiivisesti sopeutumiseen. (Fosco ym. 2018,
488; Saint-Jacques ym. 2017, 1847–1848.) Lisäksi lapsen sisarussuhteet ja
niiden voimavarat on vahvasti todettu sopeutumiseen liittyväksi tekijäksi. Yksi-
lölliset perhetekijät- ja tapahtumat voivat kuitenkin vaikuttaa siihen kuinka suo-
jaavia ja sopeutumista edistäviä sisarusuhteet luonteeltaan ovat. (Saint-
Jacques ym. 2017, 1848.)

Uusperhesuhteiden laatu

Uusperhesuhteiden laatu todettiin merkittäväksi tekijäksi lapsen hyvinvoinnin kannalta useassa tarkastelemassamme tutkimuksessa. Erityisen suuri merkitys on lapsen kanssa asuvilla vanhemmilla, sillä nämä suhteet vaikuttavat lapsen kokemaan stressiin uusperheessä kaikista eniten. (Broberg 2012, 410; Broberg 2010, 211; Fosco ym. 2018, 488; Holmes ym. 2017, 2017; Saint-Jacques ym. 2017, 1848.) Tutkimuksessaan Broberg (2012, 411) toi esille sen, että ongelmat uusperheen jäsenten välisissä suhteissa olivat yhteydessä erityisesti lapsen kokemiin sosiaalisiin ja psyykkisiin ongelmiin. Myös sillä on merkitystä, minkälaisia yksittäiset perheenjäsenten suhteet olivat ennen uusperheeseen siirtymistä.

6.3 Emotionaalinen tuki ja vuorovaikutus

Vanhempien avoin kommunikaatio lapselle

Nostimme vuorovaikutusteeman rinnalle erillisen teeman vanhempien, erityisesti lähivanhemman, avoimesta kommunikaatiosta lapselle, joka nousi esille Alasen (2024, 44) tutkimuksessa. On hyvin tärkeää, että lähivanhempi antaa tarpeeksi huomiota ja aikaa omille lapsilleen uusperhe-elämään siirryttäessä. Avoin kommunikaatio ilmenee muun muassa siten, että vanhempi kertoo lapselleen avoimesti sen, että hänen täytyy rakentaa myös uutta suhdetta lapsipuoliin. Keskeistä on se, että lapselle sanoitetaan kuinka tärkeitä ja rakkaita he ovat. Tämä voi lisätä lapsen kokemaa turvan tunnetta ja auttaa lasta sopeutumaan uuteen tilanteeseen ja siihen, että oma vanhempi tutustuu myös lapsipuolten kanssa.

Vanhemmilta saatu emotionaalinen tuki

Valitsemissamme tutkimuksissa ilmeni vanhemman osoittaman tuen merkitys lapsen hyvinvointiin uusperheessä. Lapsi tarvitsee molemmilta vanhemmiltaan tukea uusperheen muotoutuessa, jotta hän kykenee käsittelemään muutokset perhesuhteissa. (Alanen 2024, 54.) Lapsen saama tuki etäisältä esimerkiksi koulunkäyntiin liittyen lisäsi lapsen kokemaa hyvinvointia uusperheessä sekä

säännöllinen yhteydenpito etäisän kanssa vähensi lapsella esiintyviä käytösongelmia (Broberg 2012, 411).

Vuorovaikutus etävanhemman kanssa

Berkley ym. (2022, 888) toteavat, että lapsen ja etävanhemman vuorovaikutuksen sekä läheisen suhteen ylläpitäminen uusperheen muodostumisen jälkeen edellyttää säännöllistä yhteydenpitoa ja vanhemman osallistumista. Tällainen yhteys vaikuttaa myönteisesti lapsen hyvinvointiin ja voi toteutua monessa muodossa, esimerkiksi puheluina tai kasvokkaisina tapaamisina. Saint-Jacques ym. (2017, 1848) toivat esille sen, että etävanhemman ja lapsen vuorovaikutuksen ja säännöllisen yhteydenpidon merkitys korostuu erityisesti silloin, kun tarkastellaan lapsen sopeutumista vanhempien eron jälkeiseen tilanteeseen.

6.4 Vanhemmuuden voimavarat

Vanhemmuustaidot

Selkeiden rajojen asettaminen, yhteyden luominen ja yksilöllisten sopeutumisprosessien tukeminen ja ymmärtäminen ovat tekijöitä, jotka auttavat uusperheitä luomaan kaikkia sen jäseniä palkitsevan perheen (Alanen 2024, 49). Berkley ym. (2022, 890–891) kuvaavat monia tärkeitä vanhemmuustaitoja, kuten kasvatusta, kommunikaatiota ja rajojen asettamista perheessä. Vanhempien tulisi sopia yhdessä siitä, mistä asioista lapset saavat tietoa, miten etävanhemmasta puhutaan ja kuinka varmistetaan, ettei lapsi joudu aikuisten ristiriitojen väliin. Lapsen hyvinvointia edistää suojaaminen liialliselta kuormittumiselta ja stressiltä. Uusperheen muodostuessa ja vanhempipuolten hiljalleen ottaessa lisää kasvatusvastuuta, vanhempien rooleissa saattaa ilmetä epäselvyyksiä. Sillä, että vanhemmat asettavat sääntöä ja rajoja, tietävät lapsen elämästä ja valvovat lapsia, on nähty myönteisiä vaikutuksia muun muassa lapsen käytöksessä sekä psyykkisessä hyvinvoinnissa. Myös perustelevalla kasvatustyylillä nähtiin myönteisiä vaikutuksia. Ollikaisen ja Lautamäen (2022, 27) yhteisvanhemmuutta koskevassa tutkimuksessa tuotiin myös esille vanhem-

muustaitoihin liittyviä asioita, kuten se, että lapsen tarpeiden priorisointi ja läsnäolon, välittämisen sekä rakkauden osoittaminen vaikuttaa lapsen hyvinvointiin myönteisesti.

Sijoitimme vanhemmuustaitoihin kuuluvaksi myös Holmesin ym. (20, 283–284) esille tuoman näkökulman siitä, että vanhempien tulisi pyrkiä tunnistamaan uusperheessä elävillä lapsilla esiintyviä uskollisuusristiriitoja. Uskollisuusristiriidoilla tarkoitetaan lapsen kokemusta ja stressiä siitä, että läheisemmäksi kehittyvä suhde vanhempipuoleen jollain tavalla pettää lapsen suhdetta etävanhempaan. Lapsen kanssa olisi tärkeää käydä keskustelua siitä, että näistä ristiriitaisista tuntemuksista huolimatta uusi vanhempipuoli ei tule korvaamaan etävanhempaa.

Uusperheen ulkopuolelta saatava ammatillinen tuki

Ammatillisen tuen näkökulma tuotiin muutamassa tutkimuksessa myös esille. Perheytymistä ja sitä kautta lapsen hyvinvointia tukee se, että vanhemmille ja koko perheelle on saatavilla tietoa ja tukea uusperheisiin liittyvistä erityispiirteistä ja muiden vertaisten kokemuksista. Lisäksi auttaakseen uusperheen jäseniä eri vaiheissa, ammattilaisten tulisi tunnistaa uusperheisiin liittyviä erityispiirteitä ja vaiheita. (Alanen 2024, 54.) Ammattilaisten tulisi lisäksi huomata ja puuttua lapsilla jo aiemmin mainittuihin uskollisuusristiriitoihin. Ammatilainen voi asemassaan myös ohjata vanhempia siihen, etteivät vanhemmat puhu toisistaan pahaa, sillä tämä voi lisätä uskollisuusristiriitoja. (Holmes ym. 2017, 284.)

Toimiva ihmissuhdeverkosto

Lapsen hyvinvointiin uusperheessä toimivalla ihmissuhdeverkostolla on suuri vaikutus ja se on yksi suojaavista tekijöistä lapselle uusperheessä (Broberg 2012, 411; Broberg 2010, 211). Yksi tärkeä suhde lapselle uusperheen muotoutuessa on hänen suhteensa isovanhempiinsa. Isovanhempien osallistuminen lapsen elämään vähentää haasteita sopeutumisessa ja vähentää lapsen

kokemaa stressiä. (Saint-Jacques ym. 2017, 1849.) Merkityksellisten ihmisuhteiden lisäksi lapsen psyykkistä hyvinvointia tukee myös toimiva uusperheen sisäinen dynamiikka (Väänänen 2013, 99).

7 LAPSEN HYVINVOINTIIN MYÖNTEISESTI VAIKUTTAVAT TEKIJÄT KASVUYMPÄRISTÖSSÄ

Muotoilimme ensimmäistä tutkimuskysymystä täydentämään toisen kysymyksen liittyen myönteisiin tekijöihin lapsen kasvuympäristössä. Tähän kysymykseen liittyviä aineistoja ei ollut rajattu koskemaan nimenomaan uusperheitä. Seuraavassa luvussa esittelemme toisen tutkimuskysymyksen tulokset. Tämänkin kysymyksen kohdalla aineistosta nousseet alateemat on ryhmitelty ja avattu pääteemojen alle, joita muodostui yhteensä kolme. Pääteemat kuvaavat lapsen hyvinvointia tukevia elementtejä kasvuympäristössä. Pääteemat ovat: *perhe ja ihmissuhteet, lapsen toimijuus ja osallisuus sekä arjen tasapaino ja ennakoitavuus.*

7.1 Perhe ja ihmissuhteet

Perhedynamiikka

Lapsen psyykkistä hyvinvointia kasvuympäristössä tukee toimiva perhedynamiikka. Perhedynamiikkaan vaikuttavat monenlaiset tekijät, kuten vuorovaikutus ja vallitsevat olosuhteet perheessä. Toimivaan perhedynamiikkaan kuuluu monenlaisia keskeisiä elementtejä, kuten yhteenkuuluvuus, yksilöityminen, vakaus, selkeä kommunikaatio sekä roolien vastaavuus. Toimivassa perhedynamiikassa perheenjäsenet kokevat läheisyyttä, mutta säilyttävät oman itsenäisyytensä. He pystyvät sopeutumaan muutoksiin, toimivat vastuullisesti ja luottamusta herättävästi. Viestintä on selkeää, ja roolit ovat yhteisesti sovittuja ja toisiaan tukevia. (Väänänen 2013, 99, 62.)

Väänäsen (2013, 81, 82) tutkimuksessa todettiin myös, että näistä perhedynamiikan ominaisuuksista vakaus, selkeä kommunikaatio ja yhteenkuuluvuus olivat tärkeimmät positiiviset tekijät. Vanhempien kokemus perhedynamiikan toimimattomuudesta oli yhteydessä lapsen kokemuksiin psyykkisiin ongelmiin.

Perheessä vallitsevat arvot

Väänänen (2013, 99–101) tutki arvojen, perhedynamiikan ja perherakenteen merkityksiä lapsen hyvinvointiin ja havaitsi, että turvallisuutta ja hyvinvointia pidettiin esimerkiksi taloudellisia tekijöitä tärkeämpinä. Perheen kehitys- ja elämänvaihe vaikuttaa siihen, mitkä arvot ovat tärkeimpiä ja näissä voi ilmetä muutoksia. Tutkimuksessa perheen matalimmat emotionaaliset ja sosiaaliset arvot olivat yhteydessä lapsella ilmeneviin haasteisiin esim. kaverisuhteissa ja käytöksessä. Vastavuoroisesti korkeammat emotionaaliset ja sosiaaliset arvot liittyivät siihen, että lapsilla esiintyi vähemmän psyykkisiä ongelmia. Väänänen (2013, 101) pohtii, että nämä arvot voivat vaikuttaa perheen sisäiseen vuorovaikutukseen ja sosiaaliseen verkostoon siten, että näistä saadaan voimavaroja ja ongelmatilanteita osataan ratkoa rakentavammin.

Kodin turvallinen ilmapiiri ja turvalliset ihmissuhteet

Lapsen arjen hyvinvointia koskevassa tutkimusartikkelissaan Kallinen ym. (2021, 10–12) tuovat esille lasten kokemuksia turvallisuuden merkityksistä heidän hyvinvoinnilleen. Turvallisuus rakentui lasten puheenvuorojen perusteella muun muassa siitä, että kotona ei ole riitoja, vanhemmat ja koko perhe ovat kotona ja tekevät arkisia asioita. Läheiset perhe- ja kaverisuhteet nousivat keskeisiksi turvallisuutta ja siten hyvinvointia rakentaviksi tekijöiksi. Lapsille tärkeää oli mahdollisuus kertoa omista huolistaan, toiveistaan ja ajatuksistaan jollekin aikuiselle. Toisaalta turvallisuudentunteessa olennaista on myös lapsen mahdollisuus itse määritellä omaa henkilökohtaista tilaansa. Myös fyysinen asuinympäristö, kuten kotipaikkakunta, ja sen mukanaan tuomat tutut asiat sekä mahdollisuudet osallistua ympäristössään tuovat lapselle turvan tunnetta.

Arvostetuksi tuleminen

Lapsen hyvinvoinnin näkökulmasta on tärkeää, että lapsi tulee tunnistetuksi sekä arvostetuksi aikuisen taholta. Lapsi tulisi kohdata tasavertaisena perheenjäsenenä perheen arkeen liittyvissä kysymyksissä. Kotiympäristön lisäksi esimerkiksi koulussa aikuisten tulisi huomioida lapsen kohtaamista erityisellä

tavalla, jotta se tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Kallinen ym. 2021, 14.)

Toimiva vastuunjako ja vanhempien hyvinvointi

Perheen arjessa lapsen ja koko perheen hyvinvointia tukee Ollikainen-Lautamäen (2022, 24) mukaan vanhempien kyky jakaa kodinhoitoon ja lapsen kasvatukseen liittyvää vastuuta tasaisesti. Toimiva vastuunjako vaikuttaa positiivisesti vanhempien jaksamiseen ja hyvinvointiin perheen arjessa, joka taas heijastuu myös lapseen.

7.2 Lapsen toimijuus ja osallisuus

Päiväkoti ja koulu ovat keskeisiä arjen toimintaympäristöjä, joissa lasten on tärkeää päästä osallistumaan sekä jakamaan omia ideoitaan ja sitä kautta osoittamaan toimijuutta. Lapset omaavat kehitysideoita ja ajatuksia liittyen omaan hyvinvointiinsa ja sen kehittämiseen omissa tärkeissä ympäristöissään. Mahdollisuus toteuttaa itseään osallistumalla on myös sosiaalista hyvinvointia lisäävä tekijä. (Kallinen ym. 2021,15–16.)

7.3 Arjen tasapaino ja ennakoitavuus

Riittävästä levosta huolehtiminen, lemmikit sekä lapselle tuttujen asioiden lähellä olo asuinympäristössä ovat Kallisen ym. (2021,10–12) mukaan lapsen hyvinvoinnin rakentajia lapsen arjessa. Tärkeä tekijä lapsen hyvinvoinnin tukijana arjessa ovat myös rutiinit ja arjen ennustettavuus. Lapsen turvallisuuden tunne lisääntyy, jos hän pystyy päättelemään ja ennakoimaan tulevaa rutiinien avulla. (Ollikainen-Lautamäki 2022, 28.)

8 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

Teimme opinnäytetyön parityönä, jonka käytännön toteutus koostui molempien itsenäisestä työskentelystä sekä tapaamisista Teamsin välityksellä ja kasvotusten. Aloitimme opinnäytetyöprosessin keväällä 2024 aiheen ideoinnilla. Alkuperäisenä tavoitteenamme oli, että opinnäytetyö valmistuu vuoden 2024 loppuun mennessä. Olimme kiinnostuneita erityisesti lapsen asemasta

vanhempien erotessa ja eron vaikutuksista varhaiskasvatukseen lapsen. Tarkensimme lopulta aiheen koskemaan uusperheessä elämisen mahdollisia vaikutuksia lapseen, sillä erosta lapsiperheessä oli tehty jo paljon opinnäytetöitä alueella.

Kesällä ja alkusyksystä 2024 osallistuimme opinnäytetyöseminaareihin, tiedonhaun ohjaustapaamisiin ja kävimme keskustelua opinnäytetyön etenemisestä ohjaavan opettajan ja toimeksiantajan kanssa. Huomattavasti suurin osa opinnäytetyön prosessia kului meidän kohdallamme tiedonhaun vaiheeseen, jossa kohtasimme monenlaisia haasteita.

Huomasimme tiedonhaun vaiheessa melko nopeasti, että alkuperäisiin tutkimuskysymyksiimme vastaavia tutkimuksia ei löytynyt. Alkuperäiset tutkimuskysymyksemme olivat seuraavat: *”Miten varhaiskasvatukseen lapsen hyvinvointia voidaan tukea uusperheessä?”* sekä *”Miten varhaiskasvatuksen työntekijät voivat tukea lapsen ja perheen hyvinvointia uusperheessä?”*. Uusperheistä on varhaiskasvatukseen lapsen näkökulmasta hyvin vähän suomalaisia ja kansainvälisiä tutkimuksia. Varhaiskasvatuksen näkökulmaa hauissa löytyi, mutta silloin keskityttiin pääsääntöisesti lapsen tukemiseen vanhempien erotessa tai vanhempien eron vaikutuksia lapseen. Päätimme poistaa varhaiskasvatustermit tutkimuskysymyksistämme, sillä sopivia tutkimuksia ei löytynyt. Kävimme näistä muutoksista keskustelua toimeksiantajan ja ohjaavan opettajan kanssa, ja tulimme siihen lopputulokseen, että käsittelemme ylipäänsä lapsia varhaiskasvatukseen lasten sijasta. Näiden keskustelujen jälkeen tutkimuskysymykset muotoituivat viimeisimpään muotoonsa ja tämä helpotti myös tiedonhakua. Totesimme myös, että opinnäytetyö tulee valmistumaan vasta kevään 2025 aikana.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

9.1 Tulokset

Opinnäytetyömme tavoitteena oli koostaa tietoa lapsen hyvinvointiin liittyen uusperheessä. Mielestämme opinnäytetyön tulokset vastaavat molempiin tutkimuskysymyksiin, joista ensimmäiseen laajemmin ja toiseen hieman niukem-

min. Tulosten perusteella lapsen hyvinvointiin ja sopeutumiseen uusperheessä vaikuttaa myönteisesti lapsen kannalta keskeisten ihmissuhteiden toimivuus ja laatu, perhedynamiikka sekä perheen sisäinen vuorovaikutus. Lapsi myös tarvitse emotionaalista tukea vanhemmiltaan muutosten käsittelyyn. Lisäksi vanhemmuustaidot nousivat tärkeäksi tekijäksi, joka voi vaikuttaa myönteisesti lapsen hyvinvointiin uusperheessä. Tärkeitä voimavaroja lapsen hyvinvoinnille uusperheessä ovat myös sisarussuhteet sekä suhde isovanhempiin ja muu tukiverkosto. Ulkopuolista tukea käsiteltiin tutkimusaineistoissa yllättävän vähän, mutta esille nousi se, että ammattilaisten tulisi tunnistaa lasten ja vanhempien kaipaamaa tukea uusperhetilanteessa. Tulostemme mukaan samat tekijät, kuten perhedynamiikka, arjen johdonmukaisuus ja kodin turvallinen ilmapiiri toistuivat myös tarkastellessa myönteisiä tekijöitä lapsen kasvu- ja ympäristössä. Lisäksi hyvinvointia lapsen kasvu- ja ympäristössä tukevat lapsen osallisuus ja toimijuus omassa elinympäristössään.

Opinnäytetyömme tietoperustassa kerroimme yhteisvanhemmuudesta ja yhteistyövanhemmuudesta, joka Böökin ja Terävän (2019, 10, 16) mukaan voi edistää perheenjäsenten hyvinvointia ja auttaa sopeutumaan eron jälkeiseen aikaan. Toimivassa yhteisvanhemmuudessa vanhemmat omaavat vahvat vanhemmuustaidot ja ongelmanratkaisukyvyt ja kykenevät sopimaan lapsen asioista sopuisasti. Myös opinnäytetyömme tulosten perusteella nämä toimivan yhteisvanhemmuuden ominaisuudet vanhemmuudessa tukevat uusperheessä elävän lapsen hyvinvointia.

Avasimme opinnäytetyön tietoperustassa myös lapsen hyvinvointiin kasvu- ja ympäristössä vaikuttavia tekijöitä, joita Vornasen ja Törrösen (2001, 10–16) sekä Määtän ja Rantalan (2022, Lapsen hyvinvointi puntaroitavana) mukaan ovat muun muassa turvallisuus, suhde vanhempiin, myönteiset perhesuhteet sekä ilmapiiri kotona, koulussa ja varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyömme tuloksissa tuli esille jollain tasolla kaikki nämä mainitut tekijät. Turvallisuus näkyi tulostemme mukaan tärkeänä teemana esimerkiksi perhesuhteissa, toimintatavoissa ja johdonmukaisuudessa. Lapsen suhde vanhempiin oli merkittävä lapsen hyvinvointia tukeva tekijä niin uusperheissä kuin niissäkin tutkimuksissa,

joissa ei käsitelty rajatusti vain uusperheitä. Perhesuhteet nousivat myös tuostemme mukaan merkittävään rooliin lapsen hyvinvoinnin kannalta, ja niissä on huomioitava jokaisen suhteen yksilöllisyys ja vaikutukset lapseen. Verratessamme opinnäytetyön tuloksista nousevia lapsen hyvinvointia tukevia tekijöitä, havaitsemme paljon yhtäläisyyksiä aiemmin esittelemämme Maslowin tarvehierarkian kanssa. Maslowin fysiologisten tarpeiden osalta lapsen kasvuympäristössä myönteisesti hyvinvointiin vaikutti löydöksiemme perusteella mahdollisuus lepoon, perustarpeiden täyttymiseen ja kotiin. Myös hierarkiassa mainitut turvallisuuden tarpeet näkyivät tuloksissa, kuten emotionaalinen turvallisuus ja ennustettavuus. Lisäksi tarvehierarkian osat rakkauden ja yhteenkuuluvuuden tarpeista sekä arvonnannon tarpeista näkyivät tuloksissamme lapsen ihmissuhteissa ja osallisuudessa. Kun Maslowin tarvehierarkiaa tarkastelee suhteessa opinnäytetyömme tuloksiin, voidaan todeta, että nämä hyvinvoinnin osa-alueet ovat tärkeitä myös uusperheessä elävälle lapselle.

Opinnäytetyömme tulokset vastasivat opinnäytetyömme tietoperustaa ja ennako-oletuksiamme aiheesta. Vaikuttaa siltä, että uusperheen mukanaan tuomista muutoksista ja mahdollisista haasteista huolimatta, perheen ihmissuhteet voivat toimia merkittävänä suojaavana tekijänä lapselle. Tärkeään rooliin nousee lapsen suhde omiin vanhempiinsa. Laadukas lapsi-vanhempi-suhde edistää lapsen sopeutumista uuteen perhemuotoon ja vanhempipuolen läsnäoloon. On myös tärkeää muistaa tukea lapsen suhdetta etävanhempaan ja pyrkiä välttämään uskollisuusristiriitojen syntymistä.

9.2 Ammatillaiset lapsen ja perheen tukena

Uusperheet ovat nykyään yleinen perhemuoto, jonka vuoksi lasten ja perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten on tärkeää tunnistaa mahdollinen oirehdinta lapsessa vanhempien erotilanteessa sekä uusperheen muotoutuessa. Lapselle stressitekijöitä uusperheen muodostuessa ovat mahdollinen uusi koti, lähiympäristön muuttuminen sekä uudet perheenjäsenet. Lapsi voi kokea negatiivisia tunteita, kuten surua, kateutta ja pelkoa oman vanhemman löytäessä uuden kumppanin. (Berkley ym. 2022, 885, 887.)

Lapsi saattaa reagoida perheen sisäisiin muutoksiin muutoksella käytöksessään, johon olisi tärkeää puuttua työntekijöiden ja vanhempien toimesta. Avoin keskustelu aiheesta lapsen kanssa ikätasoisesti sekä hänen vanhempiansa kanssa on tärkeässä roolissa, jotta lapsen hyvinvointia uusperheessä voidaan tukea vanhempien ja muiden lapselle läheisten aikuisten toimesta. Kallisen ym. (2021, 12) mukaan lapsille merkityksellistä on lähellä olevat aikuiset ja heidän läsnäolonsa. On tärkeää, että lasten elämässä on aikuisia, joille kertoa huolia ja toiveita. Lapset mainitsivat tärkeiksi aikuisiksi vanhemmat ja isovanhemmat sekä päiväkodin ja koulun työntekijät. Ajattelemme, että juuri varhaiskasvatuksen ja koulun työntekijät ovat avainasemassa havaitsemaan herkästi lapsen tarpeet ja tarjoamaan tukea mahdollisimman varhain. Nämä ammattilaiset muodostavat läheisiä suhteita lasten kanssa, sillä he tapaavat päivittäin. Lapsen tunteminen auttaa huomaamaan tarpeita ja muutoksia, jotka olisivat tärkeä ottaa puheeksi.

On olemassa paljon hyväksi todettuja menetelmiä, kuten Lapset puheeksi -menetelmä, jotka on suunnattu lapsen ja hänen vanhempiansa sekä varhaiskasvatuksen ja koulun välisen yhteydenpidon ja vuorovaikutuksen vahvistamiseen. Lisäksi lapsen arjen hyvinvoinnin tukemiseen ja lapsen äänen kuuluviin tuomiseen on kehitetty useita menetelmiä, joita voidaan hyödyntää monipuolisesti lasten kanssa työskennellessä. Mielestämme olisi tärkeää, että näitä saatavilla olevia menetelmiä hyödynnettäisiin varhaiskasvatuksessa ja kouluissa vielä useammin. Tämä saattaisi madaltaa kynnystä tuoda erilaisia huolia tai ajatuksia esiin ja lisätä avoimuutta vanhempien ja työntekijöiden välillä.

9.3 Kirjallisuuskatsauksen toteuttaminen

Opimme kirjallisuuskatsauksen prosessissa, että katsauksen tekijöiltä vaaditaan joustavuutta ja kykyä muokata omaa toimintaa. Jouduimme joustamaan esimerkiksi alkuperäisten tutkimuskysymysten muotoilusta ja työn valmistumisen aikataulusta. Tästä on hyötyä jatkossa, jos suunnittelemme jonkin isomman projektin tekoa. Tietenkin opimme prosessissa lisää myös parina työskentelystä ja molempien vahvuuksien hyödyntämisestä. Olisimme voineet tehdä vielä laajempaa tiedonhakua ennen aiheen lopullista valintaa, jolloin meille olisi selvinnyt esimerkiksi kotimaisen tutkimusaineiston niukkuus.

Keskeinen osa kirjallisuuskatsauksen prosessia on tutkimuskysymyksen asettaminen. Jo kysymystä asetettaessa on tärkeää pohtia sitä, että kysymys on laajuudeltaan sopiva ja se sisältäisi jo itsessään tärkeitä termejä aiheen kannalta. Kysymyksen tulisi olla yksiselitteinen siten, että katsauksessa siihen voidaan vastata. Tutkimuksessa ilmenevät käsitteet tulee avata opinnäytetyön tietoperustassa. (Kajula ym. 2025, 42–43.) Molemmat lopullisista tutkimuskysymyksistämme sisältävät aiheen kannalta keskeiset termit, jotka on avattu opinnäytetyön tietoperustassa. Alkuperäiset tutkimuskysymyksemme, joissa tarkasteltiin varhaiskasvatukseen lapsen hyvinvoinnin tukemista uusperheessä sekä varhaiskasvatuksen työntekijöiden keinoja tukea lapsen hyvinvointia uusperheessä, osoittautuivat liian suppeiksi siihen nähden, minkälaisia tutkimuksia oli saatavilla. Tilanteessamme tutkimuskysymysten uudelleen muotoilu sekä laajentaminen oli keskeistä työn etenemisen kannalta.

9.4 Opinnäytetyön hyöty

Koemme, että lopullisesta tuotoksesta voivat hyötyä niin toimeksiantaja kuin alalle opiskelevat opiskelijat, vanhemmat ja ammattilaisetkin. Tämä aihe on tärkeä sosiaalialan näkökulmasta, sillä lasten ja perheiden parissa työskenteilyn mahdollisuudet ovat tällä alalla laajat. On tärkeää, että tietoutta eri perhe-
muodoista ja lapsen tukemisesta tällaisessa elämänmuutoksessa on saatavilla. Esittelimme opinnäytetyön tietoperustassa Kansallisen lapsistrategian, jonka ehdotuksiin Suomen tulisi sitoutua. Strategiassa korostetaan moniammatillisen työn vahvistamista sekä perheiden ja lasten yksilöllistä kohtaamista. Opinnäytetyömme on hyödyllinen lasten ja perheiden kanssa työskenteleville ammattilaisille, sillä esittelemme keskeiset lapsen hyvinvointia tukevat tekijät uusperheessä sekä lapsen kasvuympäristössä. Näiden keskeisten tekijöiden tunnistaminen ja ymmärtäminen auttaa työntekijöitä tukemaan lapsia muuttuvassa elämäntilanteessa sekä lapsen kasvuympäristössä.

9.5 Jatkotutkimusehdotukset

Mielestämme olisi tärkeää, että aiheesta löytyisi enemmän tutkimustietoa keskittyen pienen lapsen näkökulmaan. Lasten ja perheiden kanssa työskentelevillä ammattilaisilla tulisi olla saatavilla riittävästi ajantasaista ja luotettavaa tie-

toa siitä, miten uusperheessä elävää lasta voi tukea. Lisäksi tuen tarpeen havaitsemiseksi on keskeistä tunnistaa, miten muutokset perherakenteessa voivat vaikuttaa lapseen ja ilmetä esimerkiksi käytöksessä ja tunne-elämässä. Meille tuotti vaikeuksia löytää aiheesta kotimaista tutkimustietoa ja moni löytämistämme tutkimuksista käsitteli enemmän vanhempien näkökulmaa. Vanhempien eroa ja sen vaikutuksia on tutkittu melko paljon, mutta olisi tärkeää huomioida myös uusperhenäkökulma ja sen erityisyydet lapsen näkökulmasta.

Varhaiskasvatuksen ja perheiden välisen yhteistyön näkökulmasta on tärkeää kiinnittää huomiota kasvatuskumppanuuteen, johon voi tulla uusia ulottuvuuksia uusperheen muodostuessa. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden tulisi olla tietoisia siitä, mitä uusperheessä eläminen tarkoittaa lapsen käytännön arjen kannalta. Opinnäytetyömme tulosten mukaan johdonmukaisuus arjessa tukee lapsen hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta, jonka vuoksi on tärkeää, että aikuisilla on yhteinen käsitys esimerkiksi kasvatuskäytännöistä, rutiineista ja asioiden sopimisesta. Lisäksi olisi mielestämme hyvä selvittää, miten lapsi itse käsittää perheensä ja perherakenteen. Olennaista on se, että perheiden ja perhemuotojen moninaisuus huomioidaan ja tehdään näkyväksi kaikessa varhaiskasvatuksen toiminnassa.

Sen vuoksi hyviä tutkimuskysymyksiä tulevaisuudessa voisivat olla esimerkiksi seuraavat:

1. Miten uusperheisiin liittyvät erityispiirteet huomioidaan varhaiskasvatuksen ja perheiden välisessä kasvatuskumppanuudessa?
2. Miten varhaiskasvatuskäytännön lapsi käsittää oman perheensä uusperheen muodostumisen jälkeen?

10 LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Ennen opinnäytetyöprosessin aloittamista osallistuimme opinnäytetyöorientaatioon, jossa saimme tietoa prosessin kulusta. Luimme myös Learn-alustalta

opinnäytetyön eri vaiheista ja tutustuimme Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulun ohjeistuksiin opinnäytetyön raportointiin liittyen. Otimme yhteyttä toimeksiantajamme yhteyshenkilöön, jonka kanssa sovimme opinnäytetyösopimuksesta, jonka allekirjoitimme opinnäytetyön suunnitelman valmistuessa. Olemme pitäneet kaikkia opinnäytetyöhön liittyviä tahoja ajan tasalla työn edistymisestä ja siihen tehtävistä muutoksista ja varmistaneet nämä aina. Ennen opinnäytetyön aloitusta meillä molemmilla oli tiettyjä ennakoajatuksia tuloksista, mutta olemme tietoisesti välttäneet niiden esiintuomista kaikissa työvaiheissa. Etenkin sisällönanalyysissä tämän huomioinen on tärkeää, jotta tulos on luotettava.

Tutkijan tulee tutkimusta tehdessään noudattaa eettisesti kestäviä tutkimusmenetelmiä sekä tiedonhankintamenetelmiä eli sitoutua noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Tiedonhankinta tulee perustaa oman alan tieteellisen kirjallisuuden tuntemukseen sekä muihin asianmukaisiin tietolähteisiin. Tutkija osoittaa tutkimuksellaan eri menetelmien, tiedonhankinnan ja tutkimustulosten laajaa hallintaa. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkijan tulee noudattaa tarkkuutta, huolellisuutta sekä rehellisyyttä tutkimuksen toteutuksessa sekä tulosten esittämisessä. (Vilka 2021, luku 2: Tutkimusetiikka.)

Varasimme myös tiedonhaun vaiheen aikana yhteensä kaksi erillistä ohjaustaapaamista Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kirjaston tiedonhaun ohjaukseen, jossa saimme neuvoja esimerkiksi hakulausekkeiden muodostamiseen ja tietokantoihin liittyen. Olemme käyttäneet vain luotettavia tietokantoja opinnäytetyömme tiedonhakuun. Olemme myös pitäneet tarkkaa kirjaa kaikista työvaiheista yhteisissä muistiinpanoissa. Lisäksi kaikessa kirjoittamisessa olemme noudattaneet Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun lähdeviiteohjeita sekä eettisiä ohjeistuksia opinnäytetyön kirjoittajalle. Parityönä tehtävässä opinnäytetyössä koimme tärkeäksi myös tasapuolisen työnjaon ja avoimen tiedonkulun välillämme.

LÄHTEET

Alanen, T. 2024. ”Toivon ihmisiä, jotka susta tuntuu kodilta” Kirjallisuuskat-
saus uusperheen erityisyydestä ja perheytyymisen tukemisesta. Tampereen yli-
opisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro gradu-tutkielma. PDF-dokumentti.
Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202403273130> [viitattu 3.11.2024].

Berkley, S., Coleman, M., Ganong, L. & Sanner, C. 2022. Effective parenting
in stepfamilies: Empirical evidence of what works. *Family Relations* 71, 3,
884–899. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1111/fare.12703> [viitattu
23.10.2024].

Broberg, M. 2012. Young children’s well-being in Finnish stepfamilies. *Early
Child Development and Care* 182, 401-415. Verkkolehti. Saatavissa:
<https://doi.org/10.1080/03004430.2011.646717> [viitattu 26.10.2024].

Broberg, M. 2010. Uusperheen voimavarat ja lasten hyvinvointi. Väestöntutki-
muslaitoksen julkaisusarja 2010: D52. Helsinki: Väestöntutkimuslaitos. PDF-
dokumentti. Saatavissa: [https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/12/820ca5c6-
uusperheen-voimavarat-ja-lasten-hyvinvointi_broberg_2010.pdf](https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/12/820ca5c6-uusperheen-voimavarat-ja-lasten-hyvinvointi_broberg_2010.pdf) [viitattu
20.8.2024].

Böök, M. & Terävä, J. 2022. ”Yhteisvanhemmuus – sehän olisi aivan mahta-
vaa, jos se toimisi!” Eronneiden isien ja äitien puhetta yhteistyöstä ja vanhem-
muudesta. *Kasvun tuki* 1/2022, 15–23. Verkkolehti. Saatavissa:
<https://doi.org/10.61259/kt.128818> [viitattu 20.8.2024].

Böök, M. & Terävä, J. 2019. Yhteistyövanhemmuus eron jälkeen – mitä, miksi
ja miten? Teoksessa Hietanen, P., Keinonen, V. & Kettunen, M. (toim.) Yhteis-
työvanhemmuus – yhteistyövanhemmuuden käsikirja. Helsinki: Ensi- ja turva-
kotien liitto. E-kirja. Saatavissa: [https://issuu.com/ensi-jaturvakotien-
liitto/docs/yhteistyovanhemmuus_yhteistyovanhe](https://issuu.com/ensi-jaturvakotien-liitto/docs/yhteistyovanhemmuus_yhteistyovanhe) [viitattu 20.8.2024].

Fosco, G., Jensen, T., Lippold, M. & Mills-Koonce, R. 2018. Stepfamily rela-
tionship quality and children’s internalizing and externalizing problems. *Family*

Process, Vol. 57, 2, 477–495. Verkkolehti. Saatavissa: [https://doi-org.ezproxy.xamk.fi/10.1111/famp.12284](https://doi.org.ezproxy.xamk.fi/10.1111/famp.12284) [viitattu 27.4.2025].

Holmes, E., Jensen, T. & Shafer, K. 2017. Transitioning to stepfamily life: the influence of closeness with biological parents and stepparents on children's stress. *Child and family social work* 22, 275–286. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1111/cfs.12237> [viitattu 28.10.2024].

Hovila, S. 2023. Varhaiskasvatuksen sosionomi - Korkea-asteen opettajien käsityksiä sosionomikoulutuksesta ja osaamisesta. Turun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023021326953> [viitattu 20.8.2024].

Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 17.9.2024].

Kajula, O., Rantala, A. & Ruotsalainen, H. 2025. Kirjallisuuskatsaus ammattikorkeakoulujen opinnäytetyössä. Teoksessa Elo, S., Pekonen, E. & Turunen, E. (toim.) Opinnäytetyön menestystarina. Opinnäytetyöopas sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille ja ohjaajille. Savonia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja 1/25. E-kirja. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/878870/Savonia_2025_1.pdf?sequence=4&isAllowed=y [viitattu 10.5.2025].

Kallinen, K., Nikupeteri, A., Laitinen, M., Lantela, L., Turunen, T., Nurmi, H., & Leinonen, J. 2021. Lasten arjen hyvinvoinnin tekijät. *Kasvatus & Aika*, 15(2), 4–21. Verkkolehti. <https://doi.org/10.33350/ka.80332> [viitattu 27.4.2025].

Käsitteet. s.a. Tilastokeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stat.fi/meta/kas/perhe.html> [viitattu 21.8.2024].

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta 8.2.2019/190.

Lapsistrategia. 2024. Kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma 2024–2027. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://lapsistrategia.fi/wp-content/uploads/2024/10/Toimeenpanosuunnitelma_Orpo.pdf [viitattu 9.5.2025].

McLeod, S. 2024. Maslow's Hierarchy Of Needs. Psychology. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.simplypsychology.org/maslow.html> [viitattu 15.9.2024].

Mieli Ry. s.a. Lapset puheeksi-menetelmä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/toimiva-lapsi-ja-perhe-tyo/lapset-puheeksi-menetelma/> [viitattu 10.5.2025].

Mieli Ry. 2023. Vanhemmuustaidot. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/vanhemmuus/vanhemmuustaidot/> [viitattu 27.4.2025].

Kunnalliset päiväkodit. s.a. Varhaiskasvatus ja esiopetus. Mikkelin kaupunki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oppiminen.mikkeli.fi/varhaiskasvatus-ja-esiopetus/varhaiskasvatusyksikot/varhaiskasvatus-ja-esiopetus-paivakodit/> [viitattu 9.5.2025].

Varhaiskasvatustoiminta. s.a. Varhaiskasvatus ja esiopetus. Mikkelin kaupunki. Varhaiskasvatustoiminta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oppiminen.mikkeli.fi/varhaiskasvatus-ja-esiopetus/varhaiskasvatusyksikot/> [viitattu 9.5.2025].

Lapset puheeksi. s.a. Varhaiskasvatus ja esiopetus. Mikkelin kaupunki. Lapset puheeksi. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oppiminen.mikkeli.fi/varhaiskasvatus-ja-esiopetus/lapset-puheeksi/> [viitattu 10.5.2025]

Määttä, P. & Rantala, A. 2022. Tavallisen erityinen lapsi: kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen yhdessä. 3. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 10.5.2025].

Ollikainen-Lautamäki, V. 2022. Vanhempien kokemuksia yhteisvanhemmuuden merkityksestä lapsen hyvinvoinnille. Jyväskylän yliopisto. Erityispedagogikka. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu-tutkielma. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202204212345> [viitattu 27.4.2025]

Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf [viitattu 20.8.2024].

Saint-Jacques, M-C., Godbout, É., Drapeau, S., Kourgiantakis, T. & Parent, C. 2017. Researching Children's Adjustment in Stepfamilies: How is it Studied? What Do We Learn? *Child Indicators Research* 11, 1831–1865. Verkkojlehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1007/s12187-017-9510-7> [viitattu 14.11.2024].

Suomen Uusperheiden Liitto ry. 2019. Uusperhe on Suomessa tavallinen perhemuoto, jota ei välttämättä tunnusteta. WWW-dokumentti. Päivitetty 12.4.2019. Saatavissa: <https://supli.fi/lapsella-on-oikeus-kaikkiin-vanhempiinsa/> [viitattu 20.8.2024].

Tilastokeskus. s.a. Käsitteet ja määritelmät. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stat.fi/til/perh/kas.html> [viitattu 21.8.2024].

Tilastokeskus. 2022. Perheiden määrä väheni vuonna 2021. WWW-dokumentti. Päivitetty 30.9.2022. Saatavissa: <https://stat.fi/julkaisu/cku2jk59k8sbo0c58x6z45mhx> [viitattu 20.8.2024].

Terveystieteiden tutkimuskeskus. 2024. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Keskeisiä käsitteitä. WWW-dokumentti. Päivitetty 27.5.2024. Saatavissa: <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtamisen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointi-ja-terveyserot/keskeisia-kasitteita> [viitattu 20.8.2024].

Tuomi, J. & Sarajarvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi> [viitattu 10.9.2024].

Unicef. s.a. Lapsen oikeuksien sopimus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimuksen-koko-teksti/> [viitattu 27.4.2025].

Valtioneuvosto. 2024. Kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma hallituskaudella 2023–2027. Valtioneuvoston julkaisuja 2024:52. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-521-4> [viitattu 10.5.2025].

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540.

Vilka, H. 2023. Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Helsinki: Art House. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi> [viitattu 27.4.2025].

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi> [viitattu 27.4.2025].

Vornanen, R. & Törrönen, M. 2001. Turvallisuus lapsen arjessa. *Sosiaalipedagoginen aikakauskirja* 2, 9–24. Verkkolehti. Saatavissa: <https://doi.org/10.30675/sa.115228> [viitattu 10.5.2025].

Väänänen, R. 2013. Perheen rakenteen, dynamiikan ja arvojen merkitys lapsen psyykkiselle hyvinvoinnille. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-1271-8> [viitattu 4.11.2024].

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry, s.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yvpl.fi/mita-erossa-on-hyva-huomioida/yhteishuolto-yksinhuolto-eta-huoltaja-lahihuoltaja-mita-nama-tarchoittavat/> [viitattu 27.4.2025].

TIEDONHAUN TAULUKKO

Tietokanta	Suodattimet ja rajaukset	Hakulauseke	Tu- lok- set kpl	Va- li- tut kpl	Valittu artikkeli
EBSCOhost	<ul style="list-style-type: none"> - Haku kaikista tietokannoista - Käytä vastaavia aiheita - Julkaistu 2010–2024 	(stepfamilies OR "blended families" OR remarriage) AND (well-being OR well-being OR "well being") AND (young children)	15	1	Broberg, M. 2012. Young children's well-being in Finnish stepfamilies.
EBSCOhost	<ul style="list-style-type: none"> - Haku kaikista tietokannoista - Koko teksti - Tieteelliset (vertaisarvioitua aikakausjulkaisut) - Julkaistu 2014–2024 	("blended family" OR "step family")	203	1	Holmes, E., Jensen, T. & Shafer, K. 2017. Transitioning to stepfamily life: the influence of closeness with biological parents and stepparents on children's stress.
EBSCOhost	<ul style="list-style-type: none"> - Haku kaikista tietokannoista - Koko teksti - Tieteelliset (vertaisarvioitua aikakausjulkaisut) - Julkaistu 2014–2024 	("blended family" OR "step family") AND ("family structure" OR "family dynamics") AND ("child" OR "children" OR "young children")	203	1	Fosco, G., Jensen, T., Lippold, M. & Mills-Koonce, R. 2018. Stepfamily relationship quality and children's internalizing and externalizing problems.
Google Scholar	<ul style="list-style-type: none"> - Arvosteluartikkelit - 2014–2024 	stepfamily AND relationship AND well-being	583	1	Berkley, S., Coleman, M., Ganong, L. & Sanner, C. 2022. Effective parenting in stepfamilies: Empirical evidence of what works.
Google Scholar	<ul style="list-style-type: none"> - Arvosteluartikkelit - Julkaistu 2015–2025 	children AND adjustment AND stepfamilies AND support	396	1	Saint-Jacques, M-C., Godbout, Drapeau, S., Kourgiantakis, T. & Parent, C. 2017. Researching Children's Adjustment in Stepfamilies: How is it Studied? What Do we Learn? Child Indicators Research 11, 1831–1865.
Finna.fi	<ul style="list-style-type: none"> - Julkaistu suomeksi tai englanniksi - Verkossa saatavilla - Artikkelit, kausijulkaisu, e-kausijulkaisu, väitöskirja, pro gradu, maisterivaiheen työ, ylempi AMK-opinnäytetyö, lisensiaatintyö, tutkimusraportti, tutkimusjulkaisu - Julkaistu 2010–2024 	uusperhe* AND laps*	46	3	<p>Alanen, T. 2024. "Toivon ihmisiä, jotka susta tuntuu kodilta" Kirjallisuuskatsaus uusperheen erityisyydestä ja perheytyymisen tukemisesta.</p> <p>Broberg, M. 2010. Uusperheen voimavarat ja lasten hyvinvointi.</p> <p>Väänänen, R. 2013. Perheen rakenteen, dynamiikan ja arvojen merkitys lapsen psyykkiselle hyvinvoinnille.</p>

Finna.fi	<ul style="list-style-type: none"> - Julkaistu suomeksi tai englanniksi - Verkossa saatavilla - Lisensiaatintyö, maisterivaiheen työ, pro gradu, väitöskirja, ylempi amk-opinnäytetyö, tutkimusraportti, tutkimusjulkaisu - Julkaistu 2015–2025 	laps* OR lapset AND hyvinvointi AND tukeminen AND perhe	594	1	Ollikainen-Lautamäki, V. 2022. Vanhempien kokemuksia yhteisvanhemmuuden merkityksestä lapsen hyvinvoinnille.
Journal.fi	Ei rajausmahdollisuuksia	hyvinvointi AND tekijät AND vaikutus AND laps* AND perhe	724	1	Kallinen, K., Nikupeteri, A., Laitinen, M., Lantela, L., Turunen, T., Nurmi, H., & Leinonen, J. 2021. Lasten arjen hyvinvoinnin tekijät. Kasvatus & Aika, 15(2), 4–21.

TUTKIMUSTAULUKKO

Tutkimuksen tiedot	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite	Tutkimusmenetelmä	Tutkimuksen keskeiset tulokset
Alanen, T. 2024. "Toivon ihmisiä, jotka susta tuntuu kodilta" Kirjallisuuskatsaus uusperheen erityisyydestä ja perheytyksen tukemisesta.	Uusperheille tyypillisten erityispiirteiden sekä perheytymisprosessin tarkastelu.	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus, jossa on käytetty laadullisia tutkimusmenetelmiä.	Uusperheen perheytymisessä haasteita aiheuttavat vanhempi puolen haastava rooli perheessä, uusien ihmisten integraatio perheeseen sekä monitasoiset ja haastavat rakenteet, joiden mukaisesti uusperheiden on toimittava. Perheytymistä tukevia elementtejä tutkimuksen mukaan ovat avoin vuorovaikutus, yhdessä vietetty aika, ammattilaisten ja vertaisten tuki, yhteiset säännöt ja rajat perheessä ja selkeät roolit.
Berkley, S., Coleman, M., Ganong, L. & Sanner, C. 2022. Effective parenting in stepfamilies: Empirical evidence of what works.	Tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella tutkimustuloksia lastenkasvatuksesta, joka tukee lapsen hyvinvointia uusperheissä.	Tutkimuksessa on käytetty sekä laadullisia että määrällisiä tutkimusmenetelmiä. Tutkimusstrategioina käytettiin poikittais- sekä pitkittäistutkimusta.	Lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin uusperheessä vaikuttavat lapsen ja hänen vanhempi puolensa suhteen tukeminen, vanhemman auktoriteetin ylläpitäminen, uusperheen yhteenkuuluvuuden edistäminen, vanhemman ja lapsen välisen läheisen suhteen säilyttäminen sekä heidän välisensä kommunikation tukeminen.
Broberg, M. 2012. Young children's well-being in Finnish stepfamilies.	Tutkimuksen tarkoitus oli tarkastella suomalaisissa uusperheissä asuvien alle 8-vuotiaiden lasten hyvinvointia äitien näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää, kuinka uusperheen rakenne sekä perheenjäsenten väliset suhteet ja niiden toimivuus vaikuttavat lapsen hyvinvointiin.	Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, johon vastasivat uusperheessä elävien lasten äidit. Äitien arvioita analysoitiin korrelaatioanalyysillä, joka selvitti uusperheen rakenteen sekä ihmissuhteiden laadun yhteyttä lasten hyvinvointiin.	Hyvät perhesuhteet olivat tärkein tekijä lasten hyvinvoinnille, ja ongelmatilanteet olivat yleisempiä perheissä, joiden ihmissuhteissa oli haasteita.
Broberg, M. 2010. Uusperheen voimavarat ja lasten hyvinvointi.	Tutkimuksen tavoitteena oli havainnoida uusperheen ulkoisia ja sisäisiä voimavaroja sekä niiden vaikutusta	Tutkimus toteutettiin kyselylomake- ja haastatteluaineiston avulla. Kyselylomakkeella kerättyä aineistoa analysoitiin kuvailevilla	Uusperhe itsessään ei ole riski lapsen hyvinvoinnille, mutta uusperhe voi muuttaa perheen voimavaroja, joka

	lapsen hyvinvointiin uusperheessä.	tilastollisilla analyyseilla. Haastatteluaineistoa analysoitiin sisällönanalyyseilla.	saattaa heijastua lapsen hyvinvointiin. Lapsen hyvinvointia tukee uusperheen toimiva ihmissuhdeverkosto, johon lukeutuu yhteiskunnan tarjoama tukiverkosto sekä lapsen perheen läheisverkosto. Läheinen suhde vanhempi puoleen ja lapsen etävanhempaansa ovat hyvinvointia tukevia elementtejä lapsen elämässä.
Fosco, G., Jensen, T., Lippold, M. & Mills-Koonce, R. 2018. Step-family relationship quality and children's internalizing and externalizing problems.	Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella sitä, kuinka paljon uusperhesuhteet ja niiden tunneperäinen laatu ovat yhteydessä lapsen sopeutumiseen. Näiden suhteiden laadun merkityksiä tarkastellaan niin lyhyen kuin pitkänkin aikavälin vaikutusten osalta.	Tutkimus on toteutettu kyselyllä, jonka lisäksi perheitä valittiin satunnaisotannalla kotiarvointiin. Vastauksia analysoitiin pitkäjänteisellä polkuanalyysillä, jonka avulla saatiin tietää yhteyksiä eri muuttujien välillä.	Hyvä vanhempi-lapsi-suhde on merkittävä psykososiaalinen voimavara lapselle uusperheessä. Vanhempipuolen ja lapsen suhteen laatu oli myös tärkeä, mutta se vaikutti ongelmiin ja muutoksiin pitkällä aikavälillä, ei niinkään ongelmien suuruuteen. Vanhempipuolen osoittama kiintymys ja rakkaus lasta kohtaan vaikuttaa lapsen sopeutumiseen.
Holmes, E., Jensen, T. & Shafer, K. 2017. Transitioning to stepfamily life: the influence of closeness with biological parents and stepparents on children's stress.	Tutkimuksen tavoitteena oli arvioida lasten kokemaa stressiä uusperheen muodostuessa.	Tutkimuksessa käytetty aineisto on retrospektiivistä ja se saatiin aiemmin toteutetusta kyselytutkimuksesta. Aineistoa analysoitiin OLS-regressioanalyysin avulla.	Lapsen stressiä uusperheen muodostuessa vähentävät läheiset välit molempiin vanhempiin sekä vanhempipuoleen, avoin kommunikaatio perheessä, biologisten vanhempien toimiva yhteisvanhemmuus, lapsen saama emotionaalinen tuki, perheen yhdessä vietetty aika sekä lapsen yhteydenpito etävanhempaan.
Kallinen, K., Nikupeteri, A., Laitinen, M., Lantela, L., Turunen, T., Nurmi, H., & Leinonen, J. 2021. Lasten arjen hyvinvointin tekijät.	Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa palveluiden kehittämisessä, lasten hyvinvoinnin edistämiseksi ja päätöksenteossa tarvittavaa tietoa lasten hyvinvoinnista.	Tutkimusartikkeli on osa suurempaa kokonaisuutta, joka on toteutettu monimetodisena tutkimuksena. Tämä artikkeli keskittyy analysoimaan alakouluissa ja päiväkodeissa toteutettujen haastatteluiden aineistoja. Haastatte-	Lapsen hyvinvointiin positiivisesti vaikuttavia tekijöitä ovat turvallisuuden rakentuminen, kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen, tietämisen ja päätöksenteon mahdollisuus sekä aktiivinen osallisuus ja toimijuus.

		lut on toteutettu narratiivisella ja metodologisella otteella.	
Ollikainen-Lautamäki, V. 2022. Vanhempien kokemuksia yhteisvanhemmuuden merkityksestä lapsen hyvinvoinnille.	Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa mitkä tekijät vanhempien tavassa toimia tukevat ja mitkä heikentävät esikoislapsen hyvinvointia.	Tutkimus on laadullinen tutkimus, joka toteutettiin puolistrukturoituna haastatteluna valmiilla kysymyksillä, mutta ilman vastausvaihtoehtoja. Tutkimusaineisto analysoitiin teoriaohjaavalla sisälönanalyysillä, jonka jälkeen aineisto luokiteltiin teemoittain.	Tutkimukseen osallistuneet vanhemmat kokivat, että lapsen hyvinvointia tukee vanhempien läsnäolo, kasvatuksellisten arvojen yhteneväisyys ja toistensa tukeminen lapsen kasvatuksessa. Lapsen hyvinvointia lisäsi myös perheen saama ulkopuolinen tuki, turvallinen ilmapiiri kotona sekä lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioon ottaminen.
Saint-Jacques, M-C., Godbout, É., Drapeau, S., Kourgiantakis, T. & Parent, C. 2017. Researching Children's Adjustment in Stepfamilies: How is it Studied? What Do we Learn?	Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella lasten sopeutumista uusperheissä. Katsauksessa tarkastellaan erilaisia ominaisuuksia, jotka voivat auttaa ymmärtämään lasten sopeutumista. Keskeisimmät tutkimuskysymykset selvittävät, millä teoreettisilla malleilla tutkitaan lasten sopeutumista, minkälaisia menetelmiä on sovellettu ja miten uusperheissä asuvat lapset voivat.	Tutkimus on toteutettu kartoittavana katsauksena, eli scoping-katsauksena. Menetelmän avulla pyritään kartoittamaan keskeisiä käsitteitä ja todisteita vaihtelevaan aineistoon perustuvissa aiheissa, kuten uusperheaiheissa.	Lapsen sopeutumiseen vaikuttaa lapsi-vanhempi-suhde ja etenkin hyvä suhde biologiseen vanhempaan helpottaa sopeutumista. Sisarsuhteiden laatu vaikuttaa lapsen sopeutumiseen. Suhteet isovanhempiin toimivat suojaavana tekijänä ja tukena lapselle. Vanhemman psyykinen hyvinvointi oli yksi eniten vaikuttavista tekijöistä, kun tarkasteltiin lapsen tunne-elämän haasteita sekä käyttäytymisongelmia.
Väänänen, R. 2013. Perheen rakenteen, dynamiikan ja arvojen merkitys lapsen psyykkiselle hyvinvoinnille.	Tutkimuksen tavoitteena on selvittää perheen rakenteiden, dynamiikan ja arvojen vaikutusta lapsen psyykkiseen hyvinvointiin.	Ainestoa käsiteltiin SPSS 11-ohjelmaa käyttäen ja useita tilastollisia menetelmiä hyödyntäen.	Tutkimuksen mukaan uusperheiden ja yksinhuoltajaperheiden lapsilla on usein enemmän psyykkisiä haasteita, kuin lapsilla, jotka elävät kahden biologisen vanhempansa kanssa. Tutkimuksessa nähtiin myös toimimattoman perhedynamiikan vaikuttavan lapsen hyvinvointiin negatiivisesti.